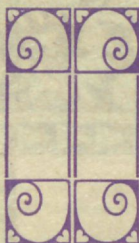

NOORTE ELU

„Kristuse ja koguduse eest“

E. Usklikkude Noorte (uskudevaheline) C. E. Liit.

Juhataja: Peeter Sink — Tallinna, Villardi tn. 7—1
Laekahoidja: B. Espenberg — Tallinna, Imanta tn. 5
Kirjatoimetaja: E. Ader — Tallinna, Tehnika tn. 5—9
„Noorte Elu“ — toimet. aadr.: Tallinna, Iisraeli tn. 12—6
„ „ — talituse „ „ Villardi tn. 7—1
„ „ — kirjad „ „ Postkast nr. 284.

„NOORTE ELU“ maksab aastas:

lihtpaberil postiga	1,30 krooni, postita	1,20 krooni.
heal „ „	2,00 „ „	1,90 „
Välismaale lihtpaberil 1,80 „	heal paberil 2,50 „	„

Vaata, ma seisan ukse ees ja koputan.

Eks ava me siis ukse, kui keegi on koputanud, et vaadata, kes koputas, ja mõnikord leiame selle, keda ei oodanud.

Inimesed koputavad,
Jumal koputab.

Hetkil, mil igapäevase askelduse maha olime jätnud ja vaiksesse loodusrüppe pugunud, et mõnulda ja rõõmus olla, segati see millegi mõtte või asjaolu tõttu, süda tundis rahutust ja nauding oli rikutud. Keegi oli koputanud hinges.

Öötundidel, mil uni silmist läinud, tõusid, ei tea kust, mõtted surma, igaviku, enda elu ja südame üle, — ning sellega rahutus. —

Elu tõsisematel silmapilkudel, mil süda kaotas armastatud, mil haigus, puudus, häda, õnnetus õnnelikku elu tabas — koputab Jumala armastus.

Mõistame vaid seda.

Nagu paljud oma korteris vaikseks jäävad, kui teavad, et koputaja mittedoo-

vitud isik on, nii vaikivad tuhanded tänapäev Õnnistegija koputamistele.

Ei sisse lase Teda.

Räägitakse ühest naisest, kes võlgnes peremehele üüri, sest polnud võimalik tasuda seda. Koguduse jutlustaja sai teada sellest ja läks tema poole vastavat summat viies. Koputamisele ei vastatud.

Pärast kokku saades küsis talt, kas teda polnud kodus. Jah olin, kuid arvasin peremehe olevat ja seepärast vaiksisin.

Just nii on tänapäev Õnnistegija koputamisega. Noored kardavad, et ta neilt palju võtab, mis ka tõsi, kuid veel enam annab ta — rikastades meie elu uute väärtustega.

Kui kuuled Jumala koputamist oma elus —

Lase sisse ta — ei sa seda kahetse.

R. V.

Kuldsõnu.

Parem kolm tundi varem, kui kolm minutit hilja.

*

Kel julgust jätkub omi eksitusi tunnistada, see pole argpüks.

*

Paljud teevad, mis Jumalale mitte ei meeldi, ja mis Jumal teeb, see ei meeldi neile.

*

Niipea, kui kõik Jumalale ära anname, võib Tema meile kõik anda.

*

Maa peal ei leidu allikat, mis hingelanu võiks kustutada.

*

Süda on hinge tüür. Nii kaua, kui Issand seda ei juhi, lendab hing hukatu-sele vastu. Ev. Posaunist. K. S.

*

Waade ja tema järeltus.

J. H. Kurz. Eestist. E. S.

Ja nõnda kui Mooses ussi on kõrwes ülenõudnud, nõnda peab inimesepoeg ülenõudatama, et ükski, kes tema fise usub, ei pea hukka saama, waid et temal igawene elu peab olema. (Joh. 3:14,15.)

Kolgata rist on Jumala armastuse mälestusfamas. Sest nõnda on Jumal maailma armastanud, et tema oma ainuslindinud Poja on annud, — annud häbistawasse ristifurma meie kõikide eest, — et

ükski, kes tema fise usub, ei pea hukka saama, waid et igawene elu temal peab olema. Mao estimese püüdena paradüüsis oli intimeste usaldust Jumala armastuse wastu kõigutada. Jeesus, waskmao tähenduskuju, tahab uuendada usaldust Jumala armastuse wastu. Seda saawutas ta täie andumise ristil.

Rist tähendab meie lepitust. Seal rahuldus täiesti Jumala õigus, sest Jeesus kandiskaristuse meie pattude eest. Waskmadu tähendab piibli piltlikkus keeles Jumala kohut patu üle. Jeesus tehti meile patuks, et tema lihas patt hukatakse. See on slindinud, — patu üle mõisteteti kohut ja meid lepitati ristil Jumalaga.

Nii on rist mõidulipuna ja ilma termekstegewa jõuna rahwaste sekka asetatud, et kõik, kelle usupilk ristilöödudle suundub, päästetud ja õndsaks saawad. Sellest waatest oleneb kõik.

Haawatud Jisraeli mees kõrwes wajas waid waadata, et elada, — waadata, mitte oma haawule, mitte endale, mitte kõrwalseisjatele, mitte Moosesele, waid ainult parandawale abinõudle. Kes wiibis ja keeldus waskmaole waatamast, pidi paratamata surmale suikuma.

Jumal walmistas päästeabinõu haawatud Jisraeli mehele: „Waata ja ela!“

Niisamuti leidub iga patusele südamele waid üks päästmine. Waadake ülenõudatud Kristusele, ning teie wõite wabaneeda praegusist pattudest. Meid kästakse lihtsalt Jeesusele waadata, kes usus Jeesuse ristile waatab, see paraneb samal hetkel.

On olemas kummaline pilt waskmaost, mida keegi munk keskajal maalitud.

Ristifamba ümber, kus ripub päikese paisstel järaw waskmadu, kogub kaks rühma inimesi.

Moosese selja taga seisab rühm inimesi õnnelikkude nägudega. Ühe pilgu läbi omandasid nad elu ja paranemise. Neis inimesis kehastuvad õnnelikud jumalalapsed, kes usus waatasid õnnistegijale, saawutades selle läbi elu, õndsuse, pattude andestamise ja rahu Jumalaga. Nüüd waatawad nad alalõpmata ristile ja kiidawad Jumalat.

Teine rühm kujutab neli inimklassi. Seal näen ma ühte Moosese ees põlwitawat. Maod on teda

Waata ristile!

hammustanud. Kurval pilgul waatab ta paluvalt jumalamehe poole, nagu tahaks ta tunnistada omi patte. Aga ta waade ei kiindu waskmaole, seepärast ei wõi ta paraneda. Kas meie ei tunne noid inimesi, kes koguwad jutlustajate ümber, kes kõik inimesift ootawad, neile omi patte tunnistawad, aga kunagi Jeesusele ei waata. Waesed hinged, kes inimeste külge jääwad ja paratamatult hukkuwad!

Lähedal esimesile lamab keegi selja peal. Mao märk on hästi mõjunud, ta lamab seal wiimseis hingetõmbamisis. Aga ta uinub rahus. Madu sofstab talle kõrwa: „Rahu, rahu“, kus fiiski rahu puudub. Kas ei kuule meie wana mao kõnelust: „Rahu, rahu, ja ei ole hädas. Su seisukord ei olegi nii halb, muidu ainult tehakse sulle põrgut nii palawaks. Sa ei ole selline patune.“ Do, ära kuule neid saatana sofstust, ära usu neid. Sa oled ka-

Rord matkas jõukas mees Weneetsia, kus ta kuulust ning tuntud maali wiimsest kohtust nägi. Etimeft korda mõtles ta fiin igawiku peale. Kunsti-töö waatlemisel haaras teda wõimsalt too mõte, et wiimne kohtupäew temalegi kord saabub, ning too kindel tõde tabas teda walguna selgest taewast. Wõõrana Weneetsias wiibides ei olnud tal sõpru, kellega ta oleks wõinud kõnelda. Ta ise jutustab järgmist: Pimedas, õela patufena, ükskõikse inimesena astusin tolle ruumi, kuid lahkusin sealt wabastatuna, õigeks-mõistetuna kõigest süüft, kindla teadmifega, et Jumal andestanud kõik patud, ning südant waldas sügaw rahu Jumalaga. Jumal juhtis mu kartliku, hirmu-nud, päästmift otsima südame pilgu kõige oma süü ja häbiga sellele, keda kunstnik kohtutroonil kujuta-nud, kes aga, nagu ma teadsin, Kolgatal ristil pa-tuste eest suri. Too imelik arm, mis teda sundis

Pühamad tunnid.

A. Tilk.

Püham tund, mil näitas mu Looja
pattu ja rooja,
millega seotud,
igawest' teotud.
Püham tund, kui langesin põrmu
tundes ahastust, hirmu,
nähes surmaorgu.
Ees haigutas põrgu.
Tõstsin ülesse ahastes käed.
Mind rõhufid patud kui mäed.

Püham tund, kui ilmus mul Jeesus,
kes ristile poodud.
Seal woolas ta weri.
Pead nõrgutes suri.
Püham tund, oli Lunastajat näha,
kandmas mu pattu ja häda.
Pesi puhtaks mu süüd.
Waba olen nüüd.
Tõuseb südameft lõpmatu tänu,
nähes ta surmanägu.

Püham tund on risti kanda.
Peas okaskrooni tunda.
Talle jälgedes käia,
Kuhu ka üial tuleks minna.
Püham tund, ma ootan sind wäga,
mil tuled Püha Waim sina.
Täidaksid wäega mind,
et wõiksin austada sind.
Süüta tuled südames põlema,
et loökfin walgufes särama.

dunud patune. Kuid waata Jeesuse peale, usu te-masse, ja sa oled päästetud.

Weel kaugemal näeme meest kurwa näoga. Ta feob teife haawu kinni, olles ise hädaohus. Kas tä-nagi ei taha mitmed heategude läbi, misjoni toeta-mise wõi ühiskondliku töö läbi saawutada hinge õnd-suft. Kas ei leidu paljusid, kes heategude ja oma õiguse läbi õndsaks tahawad saada. Luther ütles kord: „Minuke kunst oli waadata waskmaole, aptee-gita ja arstirohuta.“ Tee sina ka nii, lõpeta ennast omal jõul parandada ja Jumala ees kiita.

Kaugel näeme noormeest, kes puunuiaga peale-tungiwaid madusid surmata püüab. Ei suuda ta neid wõita. Kas sinagi ei katsu omal jõul pattu surmata. Kas ei wõitle sinagi igapäew patumadudega? Wõt pnooldad ja moodsat endawabastamise ewangeeliumi? Lõpeta see. Waata waid Jeesusele. Waata kõigest üle Jumala Tallele, kes sinu patud kannud.

minu eest surma kannatama, päästis mu, kes ma olin kadunud. Jumal näitas mulle, et Jeesus tuli otsima ja päästma kadunuid. Nii wõisin ma kindel olla, et ta suri, et mind päästa ja ma usaldasfin teda täiesti. Ma leidsin täie õnne ja seft saadik rõõmus-tan ma tema armastuse ja õnnistuse üle. Ei karda ma enam tulewat kohut, seft seisab kirjutatud: „Kes tema sisse ufub, teda ei mõisteta mitte hukka.“ Joh. 3:18, ja „Seepärast ei mõisteta nüüd mitte neid hukka, kes Jeesuse Kristuse sees on.“ (Rooma 8:1)

Tuntud jutlustaja Spurgeon (loe Shpörtsen) tun-nistab sedasama. Ta kirjutab: Tahan teile jutus-tada, kuidas ma tõde äratundmifesele jõudsin. Juba lapsepõlwes näitas mulle Jumal mu patte. Armetu olemufena elasfin ma, ei leidnud lootust ega lohutust, ning kartsin ifegi, et Jumal mind kunagi õndsaks ei tee. Mu seisukord halvenes, tundsin end nii wi-letjana, ei suutnud midagi teha. Mu süda oli pu-

rustatud. Kuus kuud palusin ärdalt kõigest südamest, aga ma ei leidnud kuulmist. Otsustasin igasfe palvelasfe minna, ning teostasin kavatsuse. Kord kui tugev lumesadu mind tundis oma kawa muutma, leidsin kõrvalolewa tänawa, astudes hoovi, nägin seal oma imestuseks wäikefe palwela. Astusin sisse ja wõtsin istet. Algas jumalateenistus, kuid ei ilmunud jutlustajat. Wiimaks astus kõhn mees kõnetoolile, awas piibli ning luges: „Waadake minu poole ja laske endid ära päästa kõik maailma otja rahwas.“ Jef. 45:22. Sihtides filmi otjekohe minule, nagu ta pilk oleks tunginud mu südame sügawustesse, hüüdis ta: „Noormees, sa oled kurb.“ See oli kahjuks liig tõsi. Ta jätkas: „Kunagi ei wabane sa omaft kurbuseft, kui sa ei waata Kristusele.“ Rääfi tõstes hüüdis ta: „Waata, waata, waata, ainult waadata wajad sa.“ Seal selgus mulle täiesti minu õnnistuse ja päästmistee. Kuis rõõmustas mu süda. Arwasin, et wõin seda waid tegudega saawutada, kuid kuulsin sõna: „Waata“. Milline auline, rõõmustaw sõnum oli see mulle.

Armas lugeja, oled sa waadanud Jeesuse peale? Waata nüüd. Minult üks pilk ja sa oled päästetud.

Mis olid selle pilgu järeldufed? Kes wafkmaole waatas, elas, oli jällegi ellu tõusnud, oli uuesti sündinud. Kes usus ristilõõdud Jeesusele waatab, saawutab järgmi ft kogemust:

1. Haamatu südametunnistuse walud paranewad pattude andestamise läbi. Sõna: „Ole julge, su patud on sulle andeks antud“, on su isiklik elamus. Siis wõid sa Jumalat tänada, et ta kõik su patud andestanud Jeesuse pärast.

2. Haiguse jõud ja patu wägi purustatakse. Were wäe läbi wabaned ja kõigest patust. Su patuhai-gus paraneb.

3. Siis wabaned ja igawesest surmast. „Seepärast ei mõisteta nüüd mitte neid hukka, kes Jeesuse Kristuse fees on, kes ei käi liha järel, waid waimu järel (Rooma 8:1—3).“ Usupilgu läbi astud sa usuühenduse Kristusega, astud sa sellele seifukohale, mida Paulus sõnadega „Kristuse fees“ nimetab. See on kindlus, mida wallutada ei saa. Püüfi selles.

4. Selle waate läbi omandad ja igawese elu. Kes Pojasse usub, sel on igawene elu. Kes alati Kristusele waatab, sellesse hoowab elujõud Kolgata jõuallikaift, mis wõidab surma ja patuwägestid.

Nüüd palun ma sind: waata usus, alanduses Jeesusele, kes sind tahab päästa. Waata usus mõlema filmaga, ära waata ühega temale, teisega maailmale. — Waata kõigist üle, — inimesist, pattudeft, su nõrkuseft, saatanaft — waata päästjale. — Waata nüüd! Ära wiibi oma pöõrmisega. Waata kindlalt alalõpmata. Jumal on siin, ta õnnistab sind.

Surm.

N. linnas Saksamaal tõi päewaleht oma kuulutusofas järgmise maotu, rüweda näokattepeo kuulutuse:

Põrgu.

7. weebruaril paneb toime kõigi saatanafe ja kurjawaimude ifand maalikunstnikkude maja peofaalis uhke saatkonnaga mõlemast sooft ülem- ja alamkuradeift „põrgu õuepeo“. Nagu kuulda on tema põrgulik majesteeft Beelzebuli estema ife lubanud ilmuda. Tantsulõbule, kus tuuakse estema ife usna uusi loominguift, järgneb näitepraad ja keetmine, kus suuri patuseift ofalt praetakse warda otfas ja ofalt keedetakse määratusuures põrgukatlas kuradisupiks. Saalid on põrguifute abil mõnufasti foendatud. Ülikonnad on altmaailma maitse järele.

Nii kaugele ajalehe kuulutus. — Mainitud lõbuõhtu faabus. Põrgumuusika mängis. Kutsutud küllalifed hõiskasid ja müllasid palawas põrgulõbus. Kõik olid parimas meeleolus. Seal kerkis äkki üles mask, mis kujutas surma. Keegi kergemeelne tah-tis nõnda nalja teha. Kui mask nähtawale ilmus, oli korraga saalis pöõre. Kumal lõbu oli kohe ot-fas. Surm tõugati küll kohe saalist wälja, aga siiski ei tahtnud endine rõõmutuju enam tagaft tulla. Kat-futi küll kunstliku naljaga pidu jälle lustilifeks teha,

aga asjata, ifegi mängumehed lakkasid mängimast. Põrgu õuepidu oma suure näitepraef, keetmise ja kuradisupiga läks tõesti kuradile. Lõbu muutus tõesti põrguks, mille piirita hirm ajas kõiki saalist wälja. Ka „kuradite ülem“ wiskas kähku oma maski maha, wõttis oma kraamid selga ja lahkus nii kiiresti, kui kepi najale toetuw wankuw keha lubas, põrgulikust lõbupaigast. Hirm tegi talle käimise raskeks, ta jalad läksid tinaraskeks ja süda kloppis meeletult rin-nus. Oma seljataga tundis ta surmakuju olewat, kes on walmis iga hetk teda kinni wõtma. Kartus surma eest tõusis kõrgeima kraabini, jääkülmus jook-sis tal selga möõda alla, meeled kadusid ja jalad hakkasid all tuigerdama. Ta langes kifaga maha ja jäi liikumatult lamama. — Teisel päewal teatas ajaleht:

Kui maalikunstnik B. läks koju näokattepeolt, sai ta teel rabanduse. Tuttawad leidsid laibana õnnetu eest.

Peost ofawõtjad arwasid, et surmakuju ajas talle sellise hirmu liikmeisfe, et sai rabanduse. Ifegi teised ofawõtjad olid surmamaski ilmumise järele oma peo-tuju kaotanud ja läksid hirmuga ja pahafelt koju.

Eks see kinnita jälle uuesti jumalasõna:
„Arge eksige, Jumal ei anna ennast pilgata.“

F. R. järele J. S.

**Möödunud on ohvipäew, kuid
kas tõid oma ande?**

**Kas oled wõitnud Noorte Elule
uusi sõpru?**

Meie liisuoja.

Psalm 16 : 5.

Joh. Peipman.

Kui Jisraeli rahwas oli jõudnud maale, mis Jumal neile eluasemeks on töötanud, siis anti neile Joosua läbi korraldus, et maa pidi neile suguharudele wälja jagatama liisu läbi (Joos. 13 : 6). Runinglikud wastaswõimud ühes nende sõjawägedega, misjugused esinesid takistama Kaananimaale ülesminekut, murti lihiswõitlustes Joosua isiklikul juhatusel. Kuid suguharude isiklikuks ülesandeks jäi nende liisuoja kananiitlastest ja nende ebaufuroojustest puhastamine. Seda ülesannet ei hakanud kõik suguharud mitte niipea teostama. Nad jäid sellega rahule, et pääsnud pärast wäsitawat kõrwerännakut ometi kord sellele hea maa pinnale elama. Nii juhtub sageli, et inimene jõudes paremasse ellu, unustab oma eelseiswad kohustused. Siiski mõned üksikud, nagu Raalebi perekond wõttis oma liisuoja puhastamis- ja kindlustamistöö hoolsalt käsile. Kuigi seal linnad olid tugewad, elanikkudeks wägew rahwas, kuulsad Genakid, sai wana Raaleb neist ometi wõitu, sest ta uskus wägewaimasse Jumalasse. Hooletuid suguharusid aga tabas õnnetus, mille eest Jumal oli neid hoiatanud: kananiitlased, keda nad oma liisuosale üle jätsid, said aegamisi neile terawaiks okkaiks ja mõrgutuspaelaks. Meelitades Jisraeli rahwast oma ebajumalaid teenima, lahkusid wiimased aegamööda elawast Jumalast, mille tagajärjel karistati neid oma naabrite kananiitlaste läbi. Palju aastaid möödus Joosua päewist kuninga Ahabbi ajani. Selle pika aja jooksul ei olnud Jisrael oma liisuoja põhjalikult puhastanud ega omandanud. Kuuleme, mis ütleb Ahab: Eks Raamot Rileadis kuulu meile, ja meie ei hooli sellest. (1. Kun. 22 : 3). Ahabbi waateid on ehk paljudki jaganud, kuid ettevõtted sarnases seisukorras ebaõnnestunud raskesti, kui usuelu on Ahabbi kombel wõõraste oleduga segatud.

Uue Jisraeli, see on meie kohta maksawad samad seadused ja jumalikud korraldused. Meie Joosua, Jeesus, on meie eel wõideldes murdnud waenlase peajõud. Ta on Kolgatal meie liisuoja jaganud. Nüüd on meie kohus hoolitseda, et see terwelt omandataks, puhastataks ja meile pitseriga kinnitataks igaweseks päranduseks.

Palju usklikke on selles asjas sama hooletud, kui wana Jisrael oli. Nagu kaks ja pool suguharu, kes ei hoolinud töötatud maast, paludes endale pärisosjaks jordanieelseid maid, niisama ei soowi mitmed usklikud jõuda pühitus- ja surmaellu, waid jääwad meelega eelpool seda piiri seisma. Teised on astunud samm sisepoole piiri, kuid elawad seal ühes endise rahwaga. Palju wiise, harjumusi ja kombeid on usklikkudele armsaks jäänud, misjugused pole omandatud apostlikeilt, waid paganailt. Ei ma hakka neid siin nimepidi efitama, mis paljustid pahandaks. Ma loodan, kui sinu pärisosa sulle ilu-

saks ja armsaks muutub, küll sa ise kõik leiad ja ära saadad.

Kui Jumal Riideonile käsu andis, siis tõusis ta südaõõsti üles Paali altarit maha kiskuma ja selle juures olewat hiit maha raiuma (Rohtum. 6 : 25 — 27). Palju asju on nüüdki olemas, mida armatakse armuõpetuse eduks ja jumalateenistuse iluks. Kuid õieti waadates näeme neis ilusaid hiisi, mis ei waja midagi muud, kui terawat Riideoni kirweist. Ohwrid, mis tuuakse roojaseis riistades, ei kõlba Jumala altarile.

Ehk on sinugi liisuoja waenlase poolt üsna hädaohus sama kui Riideoni ajal, ning kui käesolewad read sind Riideoni kombel nagu unest äratawad, ära ära siis hakka Paali pärast riidlema nagu Riideoni naabrid.

Lähenev kannatusnädal tahab meile sala häälel jälle südameisse hüüda: Waata, su pärisosa nõõrid on armsate paikade peale langenud (Psalm 16 : 6). Liisuoja, mida Jeesus surses on meile saatnud, on tõesti igatsewiswäärt ilus: pattude andeksandmine, lapseõigus, jüngeriseisus. Ta ei häbene nimetada meid oma mennaks, ja sõbraks. Oled sa seda kõik omandanud? Kuidas leiad sa praegu oma wahekorra Jeesusega? On sul täielik rahu hinges, on su õiguskuub puhas, walge, kas wiibid heal meelele tema jalgel ja elad temaga wennalikus ühenduses? On seal midagi rikkis, mis su hinge rahutuks teeb ehk hoopis wale rahuga Issandast wõõrutab, siis tule jälle ta risti alla. Tule usinasti maha omast kardetawast seisukohast. Tõsta silmad waimus waatama seda, kes oli ristil. Ta armastab sind ja tahab sinus kõik wigadused parandada. Elamad sul südames kiusajad kananiitlased: maailm ja lihameel, kui puudub jõud neid kaotada, tule ristile, sea end altarile. Küll Jumala tuluke nad kaotab, nii et neid teps pole. Weel on meil wõitmata maid, mis on meie liisuoja, tarwis aga edasi tungida sügawamale töötatud maa südamesse. Meid ootab üle Kolgata, läbi haura õnnis wõiduelu, meelewalg madude ja korpionide peal tallata ja kõige waenlase wäe üle. Oled sellest ehk palju kuulnud, tunned igatsust pühituse ja wõiduelu järele; oled otsusele jõudnud, et praeguse seisusega ei tahaks Kristuse jälletulemisele wastu minna, — kuid ehk puudub wõti selle saladuse awamiseks. See wõti on rist, mida Jeesus nõrkemiseni teel Kolgatale oma õlal kannab. Sellel teel leitud Siimon, kes teda aitab ristil kanda. Ka sina ja mina wõime Siimona aset täita. Kui rist meile seda saadab, mis Issandale, siis sureb meie liha, millest peamegi wabanema. Siis saab meilegi osaks õnnis hingamine Kristuses. Üles tõuseb meie elus surmawõitja, kes saadab meile wõiduelu, halleluujat.

Edasi, sõbrad, Jeesuse järele ilusamale pärisosale.

Usu mõiduhüüd.

Üks mahejuhtumine Jisraeli ajalooft võib juhatada meid erilisel viisil jumalikkude saladusse, mida Ta õpetab wähehaawal oma lastele. See puutub kristlaste elumõitlusse ja võib muuta selle edasikehtwaks mõidukäiguks. Me mõtleme suure kindla linna Jeeriku mallutamislugu. Suur oli see linn ja kõrgete müüridega, nagu maakuulajad olid teatanud seda 40 aastat warem. Sel korral läks rahwas araks selle kirjelduse läbi, ja nüüd kui ta astus töötatud hingamismaale, oli Jeeriku esimene kindlus, mis sulges ta edasirändamistee.

Rüü mõis rahwa süda märiseda seda nähes, aga Jehoowa oli õelnud Joosuale, et Ta on annud wägewa linna ühes ta kuningaga temale. Selle peale andis Jehoowa täpsed eeskirjad wiisi kohta, kuidas rahwas pidi ümber Jeeriku käima ja lõpetas selle tähtsate sõnadega: „Siis peab rahwas juure häälega karjuma, ja linna müür peab maha langema oma paigalt, ja rahwas igamees enese kohal üles minema.“ Nii sündis; ja seitsmendal päewal ütles Joosua rahwale: „Karjuge, sest Jehoowa on annud linna teile.“ Selle peale loeme, et müür langes maha „ja rahwas läks linna, igamees enese kohal ja said linna kätte.“

Siin pole kahtlust, et see mõiduhüüd oli müüride mahalangemise eeltingimus, selles

peitus mõidu saladus, sest see oli usu mõiduhüüd, mis tähendas jumalafõna läbi töötatud mõitu, enne kui weel oli näha wähemat wälisist märki sellest. Ja neile sündis nende usu järele, sest kui hüüd kõlas, laskis Jumal müürid maha langeda. Jehoowa oli õelnud, et Ta on annud linna neile, ja usk toetus sellele sõnale. Umbusk arwab muidugi, et oleks parem mitte tõsta mõidukija enne, kui müürid tõesti on maha langenud, sest kui peaks peetuma asjas, wõiksid Jeeriku mehed hõifata, ja see tooks teotust Jehoowa asjale. Aga usk naerab sarnase ettewaatuse üle; ta hingab usalduses jumalafõna wastu ja tõstab oma mõiduhüüdu, kuna lihalikule filmale näib see mõit wõimatu. — Weel paljude aastajadade järele kirjeldab Püha waim Heebrea kirjas seda tegu, et „usu läbi“ Jeeriku müürid langesid.

Teise näite sellisest usu mõiduhüüdist leiame me Joosawati loos. Me loeme 2. Uja 20, et kuningale teatatakse, „et suur hulk“ tulewat ta peale. Ta

kannab oma asja Jumala ette ja saab aulise wastuse: „Teil ei ole seal sõdimist tarwis; astuge sinna, seiske ja waadake Jehoowa abi, kes teiega on Juuda ja Jeruusalemma rahwas; ärge kartke ja ärge ehmatage, minge homme wälja nende wastu, sest Jehoowa on teiega!“ Joosawat uskus Jumala sõna ja läks oma rahwaga waenlasele wastu mõidurõõmus, nagu oleksid ta filmad juba mõitu mõinud näha. Jah ta laskis koguni warustatud sõjameeste eel käia lauljad, kes pidid kiitma Jehoomat ja laulma mõidulaulu. — Siis tähendatakse edasi: „Ja sel ajal, kui nad hakkasid hõiskama ja kiitma, saatis Jehoowa waritsejad ammoniitlaste j. n. e. wastu ja neid löödi maha. Ja kui Juuda tuli mõitlusele „olid nad laibad, mis magasid maas ja ükski ei pääsnud ära.“ „Aga selles kõiges mõidame me selle läbi, kes meid on armastanud,“ õeldakse roomlaste kirjas jumalalastest.

„Ja nad olid kolm päewa saaki riifumas, sest seda oli palju.“

Selle sõjakäigu põhimõtte kirjeldab meile 1. Joh. 4 sõnadega: „Meie usk on see wõimus, mis maailma on ära mõitnud.“ — Loomulik inimene ei wõi mõista seda ja samuti on see saladus neile kristlastele, kellede seisukorda kirjeldatakse Rooma 7. peatükis. Aga kes elab Kristusega Jumalas warjatud elu, see ükkfinda wõib mõista Js-

fanda sõnu: „Olge julged, mina olen maailma ära mõitnud.“ Püha Waimu walguses näeme juba mõidetud waenlase saladust ja läheme edasi, kuna meil mõit on käes juba enne mõitluse algust. Nii oleme tõega, nagu õeldakse põhikeele järele Room. 8 : 37 „enam kui mõitjad“ (hüpernikomen) selle säbi, kes meid on armastanud.

Pangem hoolega tähele Joosua sõnu: ta ei õelnud, et Jisrael pidi hõiskama, et Jehoowa tahab linna neile anda, waid et Ta juba on annud. Samuti ei ütle ka meie õnnistegija: „Olge julged, ma tahan maailma ära wõita,“ waid „ma olen maailma ära mõitnud.“ Wahe nende kahe wäljenduse wahel on otse nii suur, kui kohtakstme lahingukorras seiswat ja warustatud sõjawäge, ehk juba läbipeksetud ja laialipillatud karja, kes põgeneb täielikus segaduses. —

Wõidu saladus peitub selles, et teame oma waenlase juba mõidetud olewat, seepärast koondab

R. Leinweber.

Langepad Jeeriku müürid.

ka kurat äärmise jõu, et warjata seda ristiusu sa-
ladust ja kahjuks hea eduga.

Kellelgi kallil hingel oli kannatada palju kiusa-
tusi ja tal näis mõimatu olewat mõitu saamutada,
kuni talle ilmus mõidu saladus. Kui siis waenlane pidi
taft taganema, tundus talle, nagu oleks ta kuulnud
teda ütlemat: „Ta tunneb mu saladust; ta teab nüüd,
et ma olen juba mõidetud waenlane, ja ma ei saa
teda enam tulevikus mõita.“ Meie õnnistegija on
tõesti mõidelnud waenlasega ja ta ära mõitnud. Nii-
pea kui meie usk toetub ainult sellele tõstiasjale ja
julgeb hülida waenlase nähes mõiduhülidu, siis näeme
famuti, kui Jisrael Jeeriku ees lahtist teed oma ees
ja mõime linna wallutada. Veel waid mõned näpu-
näited wastujena küsimusele, kuidas peame seda al-
gama. Meil on wiisiks olnud Isjandalt abi paluda,
nitpea kui lähenes kiusatus. Terwitagem seda nüüd

selle ajemel mõiduhülidega, olgu müürid meie ees
nii kõrged kui tahes. Me mõime julged olla, et
meile sünnib meie usu järele. Üht armast wenda
kiusati kõrgemeest; kui juba kiusatus amaldus, tä-
nas wend kohe Jumalat selle eest, et temas elawat
kogu Jeesufe alandus, mis peale waenlane kohe
põgenes. Joosowat laskis laulda mõidulaulu enne,
kui ta oli üldse waenlast näinudki; tagajärg oli, et
ta leidis ainult weel laibad ja siis rikkalikku saagi.
Jga katse, mida kurat ette mõtab, et meid mõita,
peab saama suureks mõiduhõisikeks ja Jeesufe aus-
tufeks.

Kallis wend-õde, käi Joosowati eeskujul järel ja
laula mõidulaulu juba enne, kui läheneb waenlane.
Siis sünnib sulle, nagu ja oled uskunud ja su elu
muutub alati jaks kiidulauluks.

Saksa keelest Joh. Sarow.

Rännak Ungari ja Itaalia.

Raklese Voldemar.

6.

Teise päewa hommikupoolse osa tarvitasin Peetri ki-
riku ja Vatikani pinakoteegi vaatlemiseks. Öhtupoolikul
tõusis mõte minna

katakombidesse.

Tee kaunis pikk, üle viie kilomeetri, ja aeg ka juba
õhtune, oli kella viie ümber, kuid tahtmine on hea ja
lähene, kohates veel teel Eesti üliõpilasi, kelledega mõned
sõnad vahetan. Tee läks mul kolosseumi juurest läbi,
kus mõningad voorimehed seisid ja nagu oleks keegi
õelnud, et katakombidesse mu tee läheb, hakkab üks end
mulle teenistuseks pakkuma; ei tee sest välja, ehk küll
sõidab järele; muidugi pidi ta viimati oma pakkumise ja
sõidu lõpetama. Seesugused pakkumised said tüütavaks,
kuid mis teha, pead leppima.

Nii meeldiv ja hea oli sammuda teel, mida mõõda
ka vanade roomlaste sõjaväehulgas on astunud. Päeva
palavus oli kadunud, asemele astunud imelikult hea,
kerge, soe õhk. Tee läheb S. Sebastiano väravast läbi,
mille pahemal pool asub väike kirik „Domine, quo vadis?“
(Issand, kuhu lähed?), Via Appiale välja. Peagi olen
kohal, portjee võtab väraval mind vastu juhatahes ruumi
poole, kus pääsetähe lunastan ja mille eest ka küünla
saan. Saatjaks tuleb kaasa punase habemega, lahke ja
südamlik munk. Laskume maa alla ja kaunis sügavale
12 meetrit (ligi 6 sülda). Oleme katakombide *) teisel kor-
ral, kolm korda on veel meist allpool.

Siin valitseb suur vaikus ja selles vaikus puhkavad
Kristuse jarelkäijate maised ihud. Läbistame hulk käike,
kambreid, ruume. Peatume mõnes mõned silmapilgud.
Mitmest lokuulist (sügavik seinas, kuhu paigutati lahku-
paistavad kõdunenud luud ja pealuud. Pealkirjad, mis on
lokuulide kaantel ja marmorplaatidel, jutustavad aga suu-
rest rahust, rõõmust ja lootusest — munk tõlgib mulle
mõned, toon praegu ühe näiteks:

KAR KYRIACO FILIO DVLCISSIMO VIBAS N
SPIRITO SANCTO

„Truu Cyriacus, magusam poeg, ela Pühas Vaimus!“

Näitas mulle ka ühte käiku, mille kaudu esimesed
kristlased tagaajajate eest esimesele korrale on põgene-
nud ja sealt maapinnale. Aeg mõõdus nii kiirelt, silm
vaatas huviga kõike, palju küll juba ennem tuntud pilte.
Süda sai rõõmsaks, ei tundunud need käigud oma sur-
nuiga mitte õduseina. Lugupidamise võitis ka munk oma
lahke ja südamliku ülalpidamisega ja seletusiga.

*) Katakombid on vanad roomlaste kui ka kristlaste
maaalused kaljusse raiutud matuspaigad, kuhu nad oma
surnud matsid, kuid ka tagakiusamiste ajal kokku tulid.
Neid ehitati neli esimest aastasadast.

Tõusime jällegi maapinnale, lukustati käik, sest olin
viimane külastaja sel päeval. Vahetasin veel mõned lau-
sed mungaga, kes ka Eestimaast teadis, soovis head reisu
ja lahkusin, mõõdudes mõttes röömsasti portjeest,
kes ka oma „vaeva“ eest midagi ootas; vast pärast tuli
meelde, et temagi midagi mulle seletas ja näitas.

Meeldiv oleksin veel Via Appiat mõõda kaugemale
läinud ja ka C. Metella hauaehitust vaadanud, kuid et
päike varsti puhkusele ähvardas minna, pidin sammud
linna poole tagasi seadma. Teel linnale lähenesid ka
mehed kaarikuis, küünal käes, mille ümber tuule kaitseks
paber oli keeratud — omasugune oli see pilt.

Oli juba pime, kui linna jõudsin. Tänavad, millel
liikumine keskpäeval oli kaunis tagasihoidlik, on inim-
hulkadega täidetud. Bulvaaridel on lauad välja seatud,
millede ümber inimesed istuvad juues teed või süües.
Veetlevaks neid õhtuid teeb soojus.

Järgmine päev viis mind mitmesse kirikusse ja Ca-
racalla therma varemeisse. Thermad olid suured selts-
kondlikud saunad, üksikute vannitubadega ujumissassi-
nidega, raamatukoguga, spordiruumiga j. n. e. Varemeisse
astudes saad aru ta suurusest — 16.000 inimest võis ta
endasse mahutada. Siin ilusail mosaiikpõrandail ja uju-
missassinides on veetnud lõbuotsivad roomlased oma
päevi.

Neidki varemeid kasutasid ka kristlased oma kokku-
tulemiskohtadeks.

Päikesest kuumutatud ning tolmust teed mõõda lähe-
nesin Caracalla thermast

Pauluse basiilika

poole. Ta asub väljaspool linnamüüri ja on tore ehitus.
Ta olevat sellele kohale ehitatud, kus Peetrus ja Paulus
viimast korda üksteisest lahkusid. Põrand on nagu palli-
saali oma läikiv, sambad graniidist, rohkesti mosaiike,
sees ümber kiriku on paigutatud ringides paavstide pildid,
13 viimast ringi olid veel tühjad. Mõttesin, kas täituvad
need üldse, sest tuleb ennem ehk Issand ja lõpetab sel-
legi kiriku olemasolu, kelle käes seegi basiilika on praegu
tarvitada.

Pärast lõunat küllastasin kapitooriumi ja kirikuid, kuna
neid on nii rohkesti.

Isesugune meeoleu asub hinge, kui viibid õhtuhä-
maras kirikus. On nii vaikne, põlevad küünlad Kristuse
kui ka Maarja kujude ees. Vaadates ühes kirikus Kris-
tust ristil, mis oli valgustatud küünalde tuledest, mõjus
see salapäraselt ja suuresti. Kannataja vaikiv kuju. See-
sugusesse vaiksesse ruumi astuvad inimesed õhtutundidel,
et leida silmapilgukski rahuldust ja vaigistust hingele.
Võid vaadelda neid, kuidas nad tõsiselt palvele anduvad,

oodates Maarialt abi, kuidas nende huuled palvesõnu osistavad. Ent kui kurb, et tõsist rahu nad ei tunne, mis Jeesusest hoovab.

Lõppeks veel Pincio mäel, kus kustavas ehavalguses Rooma silmitsesin, mis ruttu pimedusrüppe vajus ja milles tuled süütusid. Öhtupimeduses möödun Itaalia tähtsamate meeste rinnakujudest, mis on tee äärde paigutatud, ja ka õitsevaist puist.

Vatikani

vaatamiseks oli reedene päev. Nagu teada, on Vatikan paavsti elukoht ja katoliku kiriku keskkoh. Ruumide hulka selles ehituses loetakse 11.000 peale. Määratu suur varanduste kogu on see loss küll.

Siin võib leida vana Egiptuse, Kreeka ja Rooma kunstiteid ja uuema aja kunsti saavutusi; kingitusi, mis on paavstidele annetatud, ja mis nii mitmesugused; ajaloolisi kirju ja raamatuid; ka üks Lutheri kirjadest, vist 1535. a., on klaasi all, samuti ka kunstnikude Raffaeli ja Michel-Angelo kirjad.

Ruumid on pea erandita seest maalidega kaunistatud; siin on vaeva näinud Itaalia paremad kunstnikud. Sixtinuse kabelis seisab Michel-Angelo tähtsam maal „Viimane kohtupäev“ — suur töö, mis ka ajahambast on tunduvalt kannatanud. Laes on lood piiblist ja prohvetist. Kahju vaid, et kasin valgus neid täiel määral ei luba silmitseda. Samuti võib näha Raffaeli kuulsaid vaipu, millede jaoks suured vitriinid on valmistatud; palju ilusaid vaase, mis tõesti enda vormi kui ka värvi poolest on köitvad. Kolm tundi kulus selles suures kogus ära ja needki olid õigemini ehk jalutustunnid, sest võimatu oli kõike lähemalt vaadata, otsisid vaid silmatorkavamaid.

Pärast lõunat

Borghese aias.

See on omasugune tunne, mida vast kodumaal ei saa läbi elada. On vaikne ja palav, kõnnid piiniate all (piinia on väliselt meie männile sarnanev puu), mis varju heidavad ja sind päikese kirte eest peidavad. Isesugusena tundub

taevas. Puude otsas aga saevad suured rohutirtsud oma inetut viit, palju valjemini, kui seda nende suguvendad põhjas; rohi puude all on kõrvenud, puudub see sammetpehme muru, mida kodumaa suvi meile annab; kuid kõiges selles on huvitav rännata.

Küllastasin Borghese galeriid ja et aega üle jäi, läksin korra loomaaedagi. Viinis ja Budapestis ei hoolinud neist, nimelt Peeterburis saadud muljete pärast. Kuid ei kahetse, et Roomas tasse astusin — see oli ilusam silmapilk mul Roomas olles. Muuseumid ja ehitused, kui ilusad nad ka ei ole, väsitavad viimaks, neis puudub midagi ja see on elu. Siin aga leiad seda.

Eriti meeldiv on see, et kõik loomad mitte puuridesse pole pandud, vaid vabalt võivad liikuda omal kohal, kuid ometi nii, et nad inimesile kallale ei saa tungida.

Peale selle oli veel lõunamaa puid ja taimi, mis sind nagu uude loodusse paigutavad. Eriti lõbusad olid väikesed ahvid, missuguseid 30–40 tükki, suures vabas ringikujulises ruumis mürasid. Sulekandjad oma mitmesuguse lauluga võitsid tähelepanu, kusjuures kakaduud küll kiitust mitte lauluga ei teeninud. Inetu on nende igalepoole kuulduv kisa, kuna peale selle on nad suured riukuked. Ent kiitma peab ainult nende kuube. Tuli meelde, et ka paljud inimesed neile sarnanevad. Arvan, et ega jääkarusid siin pole, kuid üksik — 6 noort looma leidsin. Vaesed loomad, kuidas kannatate seda palavust, kuid siiski olid lõbusad hullates vees.

Saabus viimane päev Roomas. Kasutasin sedagi veel muuseumide vaatamiseks, käies veel kord kolosseumis, „häregade turul“ ümmartemplit vaatamas ja Victor Emmanueli ausammast.

Oli kodu kavatsus kuni Naapolini jõuda — kaugel enam polnudki — kuid kartsin, et raha enam ei luba, ja pidin loobuma tast.

Ööpimeduses lahkusin võõrastemajast, et varakult rongile jõuda, mis ka hea oli, ja enne keskööd jätsin „igavese“ linnaga jumalaga. (Järgneb.)

Kolosseum.

Kas võib praegusaegne harit noor uskuda Kristuse jumalikkusse?

P. Nikolai järele täiendatult G. Viinamägi.

II.

Kristus kui isik.

Kes tahab näha Kristust Ta õiges valguses, see peab seda tegema evangeeliumi kaudu, mitte aga leidma rahuldust mõne Kristusest rääkiva teoga. Tuleb tungida Ta sõnadesse, Ta tegedesse, Ta õpetusse, Ta iseloomu ja Ta surma... ilma mingisuguse ettekavatset järeldusiga. Kõrvalised argumentid ei või rahuldada õiglast tõetsijat. Kõigepealt puutume kokku küsimusega, kas Ta elas ülepea? Kas osutub õigeks Ta ajalooline eksistents? Ehk on Ta olemasolu niisama küsitav kui Homeruse oma? Bebel räägib nagu mööda minnes oma kõnedes mingisugusest müütilisest Kristusest ja Heckel (Welträttsel) avaldab niisama umbusku.

Et Kristus on tõepoolest ajalooline isik, seda tunnisis

tavad väljapaistvamad kirjanikud, mitte ainult risti-, vaid ka juudi- ning paganausulised. Tacitus tähendab näiteks (Annales XV 38, 44) kristlasist, keda ei sallind keegi, järgmist: „Selle ususelisi asutaja oli keegi Kristus, keda mõisteti surma Teveeriuse valitsemise ajal Jeruusallemas, Pontius Pilatuse otsusel.“ Rooma kirjanik, kristlaste verivaenlane Celsius, kes oli ühtlasi keiser Trojanuse parim sõber, kandis ette umbes 112 a. p. K., et kristlaste pahe seisab selles, et nad koguvad teat päevil Kristuse kui jumaluse kummardamiseks, ja töötavad vandega üksteisele mitte kunagi halba teha. Juuda kirjameestest võiks mainida ajalooeadlast J. Flaviust, kes oli heas vahekorras keiser Tiitusega. Tema kirjutas palju ristija Johannesest, Kristusest ja ristiusust. Kristusest räägitakse ka talmutis. Berliinis ilmunud prof. Dalmani raamatus räägitakse umbes 40 korda Kristusest ja Ta omakseist, kuigi vaimulikus vaimus. Talmut räägib ka Kristuse imetegudest, kuid

peab neid nähtusi kurjavaimu mõju avalduste järelalusiks. Kindel on, et Kristuse ajalooline olemasolu pole kunagi kannatand teaduse umbusk. Minnes üle Kristuse kujule leiame uues testamendis, et Kristus, keda esitab meile Matteus, on samasugune, kui evangelistide Markuse ja Luukase oma, kuid Johannes teab rääkida Kristuse kõnedest, mida pole leida teistel evangelistidel, ent Kristuse iseloomustus sarnastub endiseltki muile. Selles suhtes ei leia me lahkkelisid.

Teiseks kujutab Kristuse väline kui ka seesmine individuaalsus eneses elava inimese kaju, mitte aga külma mosaiiki. Ta on elav isik, kes elab olevikus, mõtleb, tunneb, tegutseb, nutab, rõõmustab . . . See on elav ühik, mida poleks suudet luua mitme autori poolt isesuguseil aegadel, niisama, nagu võimata on luua kunstiteost mitmeist skitsidest mitmete kunstnikkude poolt.

Kui meie siiski oletame, et Kristus on mõne autori suleprodukt, siis võib küsida, kes suudaks mõelda välja sarnase isiku, sarnase iseloomu kuis Kristusel?

Tuletame meelde Ta võrdlematut mäejutlust (Matt. 5:7), kus ta avab meile lõpmatuid suuri vaimuväljavaateid, ning sõitleb meid meie patu pärast. Tuletagem meelde Ta heldust patlaste ja langenute vastu (Joh. 8:3; Luuk. 7:37; 19:2; Joh. 4:7), Tema sügavamõttelisi mõistukõnesid, näit: kadund pojast (Luuk. 15), mis kunagi ei kaota oma värske, kus andeksandmine särab kuldjoonena. Tuletagem meelde Tema vagadust (Joh. 13), ühtlasi Tema laiu ja kõrgeid ilmavaateid, milledest oleme nii väga maha jäänud (Joh. 4:21–24). Siis veel Tema psühholoogiline arusaamine teiste südameist pidades seejuures südant igasuguse inetuse ja kurjuse hälliks (Mark. 7:20–23); tuletagem meelde veel võrdlematut „Meie Isa“ palvet, Ta viimast palvet apostlite eest (Joh. 17) ja esimesi sõnu ristil (Luuk. 23:5); niisama vaimustav jumalagajätt apostleiga (Matt. 28:18–20). Kes oleks suutnud mõelda välja sarnase Kristuse?!

On veel üks külg, s. o. ennekuulmatu süütus, mis imestab meid, sest ei leidu kusagil ühtki patust sõna, ühtki patust tegu, ei näe, et Ta oleks rääkind endast kui patlastest, ning pääsmise vajadusest, isegi surmatunnil, kui harilikult ärkab inimesis südametunnistus, kes peale Tema oleks võind öelda: „Kes teie seast võib tunnistada pattu minu peale (Joh. 8:46)?“ Patune inimene ei suuda mõelda välja patuta inimest!

Tuletagem meelde, missugused inimkirgedega olid jumalad paganausulisil. Isegi Buddha ei pidanud ennast patuta. Muhamed kahetses enne surma pattudes. Kristus oli aga polnud neid. Inimesed, kes puutusid kokku Temaga (Luuk. 5:3), tundsid endi patust olekut, ning paljudel meieaegseil inimesil lugesid Kristuse kõnesid on samad elamused. Kristus, kelle südametunnistus oli tundelikum kui kellelgi muul, ei lase leida endas veendumist oma puuduste üle ning vajadust pattude andeksamiste järele.

Oma piirat töös pole võimalik tungida Kristuse individuaalsusse liig detailselt. Piisab sellest, kui kriipsutame alla, et leidub vaevalt heategijaid, kes poleks oma häid omadusi saanud Kristusest, olgu ta tema vaimulisis printsiipides või Jumala tunnustamises; siit toome igal juhusel mulje suuremast täiusest, mis tõstab ta kõigist meist kõrgemale.

Tema kindlus ei muutunud kunagi kangekaelsuseks, Tema heldus — kunagi sentimentaalseks, Tema tagasihoidlikkus — asketismiks. Tema ühendas tungi Jumala järele — väsimatu osavõtuga inimeste puudusist, õrna armastust patlaste vastu — äärmise nõudlikkusega loobumiseks patuelust. Eksimatu oli Ta oma arvamises inimeste suhtes, — Ta oli „läbinägija.“ Küsimusile mõistis ta anda vastused, mida ei suudaks mõelda välja harilik surija. Sarnane mõtleja kui Mill, keda ei saa kahtlustada kunagi kirglikuna kristlasena, küsib: „Kes oleks suutnud Kristuse apostleist või järelikäijast formuleerida neid kõnesid, mis peetakse Kristuse omiks või sarnast elu ja sarnast iseloomu, millest kõneleb meile evangeelium? Igal juhtumisel mitte Kaalilea kalurid ja ka mitte esimese kahesaja aasta kirjamehed.“ — „Ei kunagi,“ ütleb Rousseau, „juudid poleks suutnud luua sarnast tooni ning

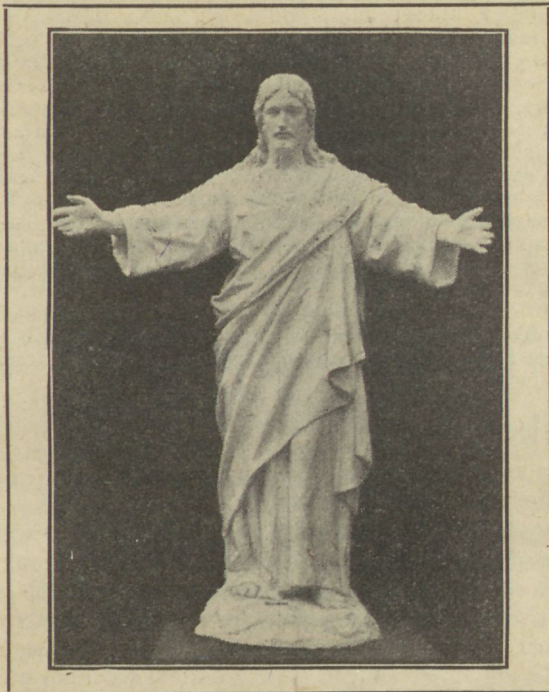
moraali.“ Vastasel korral oleks olnud luuletaja silmapaistvamaid kirjamehi. Autor, kes suutis „luua“ Kristuse, keda me tunneme evangeeliumide kaudu, oleks pidand olema sama „jumaldetav“ kui Kristus. Kõik öeldu Kristusest laseb oletada, et ta on võrdlematu isik oma puhuse ja kõrguse tõttu. Harilikult ei panda tähele, kui suure segaduse võib sünnitada Kristuse sisemine individuaalsus, kui peaks olema ülaltähendatud ebaõiged, (ma räägin neist lauseist, mis kõnelevad Kristuse jumalikkusest), siis kuidas võis vaga, mõistlik ja õiglane inimene kuulutada ennast Jumala Pojaks jumalikkuse mõttes. Renan, L. Tolstoi ja mitmed muud teavad öelda, et Kristus pole kunagi ennast nimetand Jumala sarnaseks, vaid vastuksa, nimetas ennast Inimpojaks, et seega kriipsutada alla tema inimloomust ja et Jumala Poja all tuleb mõista meiesarnast inimest, kelles ainult Jumala vaimus jõudis haripunktini. Selle kinnituseks juhitakse enamasti järgmisele loole (Luuk. 22:70): „Teie ütlete, et Mina . . .“

Suurim Renani ja Tolstoi pooldajate arv ei võta vaevaks seda kontrollida pühakirjas. Seepärast arvavadki mõned, et Kristus pole rääkind kunagi ise oma jumalikkusest. Tõsi, ta nimetas ennast ka „Inimpojaks,“ aga nagu tahaks kriipsutada alla oma maist külge, kuid niisama hästi kriipsutas ta oma jumalikkust. Arvatav vastuste tagasihoidlikkus „Sina ütled“ või „Sina ütlesid“ tuleb sellest, et kreeka ja ladina keeli polnud sõna „ja ega „ei“ ning sõnad „dicens“ ja „λεγει“ täitsid nende aset iaatavais vastusis. Kuid mitte alati ei esine Kristus tagasihoidlikkusega. Markusest 14:60–61 leiame ülempreestrite küsimusele — Sina oled Kristus, kiidet Jumala poeg? — vastuse: „Ma olen — (Ja see on nii) ja teie peate nägema inimese Poja istuvat Jumala väe paremal pool ja tulevat taevapilvedega.“ Selgemat ja otsekoheemat vastust ei saa küll anda.

Kas tõesti on siin jutt harilikust maisest inimpojast? Kas võib inimene rääkida endast sarnaseid asju, olles täie mõistuse juures? Toetades mainit tekstile, mida Kristus kuulutab kõiges kolmes evangeeliumis (Matt. 24:27–30; Mark. 13:26; Luuk. 21:27–36), jääb D. Strauss oma seletusis (Das Leben Jesu) meeltheitlikult peatuma. Küsimus, mis laseb konstateerida Kristuse jaatavuse ta jumalikkuses, on niivõrt tähtis, et luban endale tuua ette veel mõne tsitaadi: Kuidas võib öelda harilik surelik endast järgmist: „Mina annan neile igavese elu ja nemad ei saa elades hukka, ja ükski ei kisu neid minult“ (Joh. 10:28) või „Mina ja Isa on üks“ (Joh. 10:30), või „kõik peavad austama poega, nõnda kui nemad austavad Isa, kes ei austa Poega, see ei austa ka Isa, kes teda läkitand“ (Joh. 5:23), või „kus kaks ehk kolm on minu nimel koos, seal olen mina nende keskel“ (Matt. 18:20), või „Tõesti, tõesti, mina ütlen teile, enne kui Abraham sai, olin mina“ (Joh. 8:58) või „Ja nüüd austa mind Isa, enese juures auga, mis mul olis sinu juures, ennegu oli maailm“ (Joh. 17:5) või „Kes tunnistab mind iial inimeste ees, seda tahab ta tunnistada, Inimese Poeg, Jumala ees.“ (Luuk. 12:8) või „Minule on ant kõik meelevald taevas ja maa peal; mina olen igapäev teie juures maailma otsani“ (Matt. 28:18, 20).

Missuguse pilguga vaatasid apostlid Kristust, on näha 1. Joh. 5:20, kus on öeldud: „Seesinane on tõsine Jumal ja igavene elu.“ Et juudid teda sellest küljest valgustasid, näeme vastusest: „Heade tegude pärast ei viska meie sind kividega, vaid Jumala teotamise pärast, ja et Sina, kes Sa inimene oled, iseennast teed Jumalaks (Joh. 10:38).“ Seepärast käristas ülempreester oma rõivad puruks ja leidis, et Kristus Jumala teotamise pärast on surma väärt (Mark. 14:63, 64).

Kui hõlpsasti oleks võind Kristus ennast rääkida õigeks, kuid Ta tahtis ülaltoodud näitusiga öelda midagi muud. Sarnaseid kohti on evangeeliumis palju, kuid piisab neistki, et näidata, kelleks pidas ennast Kristus. Sellega armestades, mida oleme kirjutand Kristusest Tema iseloomust, Tema kõnedest ja tegudest tekib tahtmatult küsimus: „Kes on Ta tõeliselt?“ Kinnitatakse, et Ta olevat olnud lihtsalt geniaalne inimene — võimatu. Kuidas võis öelda mitte ainult geniaalne, vaid ka mõistusega mees: „Mina olen tee, tõde ja elu“ (Joh. 14:6). Kuidas võis tark inimene loobuda juhusest, kus tal oli võimalus

Lunastaja kuju.

Mu aknalaua valvab väike kuju.
Kaht mõtet ühendab ta vennakäte viibe.
Üks kutse: tulge, teine õnnistus:
Mu rahu võtke, rõõmsalt ilma minge
Ja janunejal päästesõnum viige:
Leit eluvesi — vaimu lunastus.

Mu aknalaua valvab tema kuju.
Mind õnnistab, kui Jeesu käsel andun,
Kui palves öö lööb äkki tähist valgeks.
Mind kutsub tagasi, kui ilma rooja kandun,
Kui patu kuumil katkukaldail randun
Ja anna jõudu uut mul kahetseja palveks.

Mu aknalaua seisab valge kuju,
Kui mälestus kord värskund hommikuist
Ja töotusist ant kord koidu ajal.
Kuid liikmeist, naelahaavust lõhutuist,
Kui nõrguks verd ja vaikset küsimust
Mind õrnalt süüdistades manitseval kajal:

Su eest ma surin. Mis teed minu eest?
Hing, ära leigu! Kaotad eluvee! L. A.

Tempel.

Ally Rõigas.

Tempel oli maha jäet:
Õudsed kogud õues,
Kaubalaadaks oli säet —
Hingekodu põues.
Templi ümbrus tallermaaks,
Võlvistikus varjud,
Templi nurgis hämarus,
Ei mu hing ses harjund.
Tempel säras tuledes,
Päikse kullas põles.
Tuli templi kuningas,
Tasa ukse sules.
Ah ta silmis andeksand,
Õrn ning hea ta oli.
Hinge oli rõõmu pand,
Kui ta templi tuli.
Sära tempel tuledes
Uue päeva algel,
Ela templis kuningas
Sinuga mul valgem.

Oota . . .

K. Sinik.

Silmis su, kurvis, suuris
varjatud igatsus, tusk . . .
ohkad, kui linnuke puuris
südamest kadumas usk . . .
Lennata
ei saa, ei saa . . .
Vahel hallide müüride
kurbub ja närtsib su
päikesehing . . .
vabadust, vabadust üksi ju
igatsed vang . . .
Kaugelt näed sinakaid kaugusi särama,
tuleks nüüd keegi, ja avaks su värava,
vangistud lind . . .
Siiski — oo, tasa, kas sa ei kuule,
Imelik hääl, kuidas sosistab sulle:
Looda, looda . . .
Issandat oota . . .
Tema võib väravad hingedelt tõsta,
Tema sind, vangi, ju vabaks võib lasta . . .
Võimsana kotkana, siis sinu tiivad
Päiksele vastu sind ülesse viivad . . .
Looda, looda,
Issandat oota . . .

Kärdlas 2. II. 28.

viia läbi reformatsioone ja saada kuningaks (Joh. 6:15) ja meelega jätta oma populaarsus soiku (Joh. 6, 7 ja 8)? Kuis võis Ta tähendada, nähes oma kurba elulõppu, et ilmub veel kord suure kiitusega ning saab võidu vaenlasist? Kuis võis Ta pidada ennast taevariigi kuningaks (Matt. 24:30, 31) ja tulevikus kohtumõistjaks surnute ja elavate üle (Matt. 25:31; Luuk. 21:36). Või võib Kristust nimetada „ideaalseks heategijaks,“ kes kuulutas heldust ja otsis heldust kõigile, mille eest pidi kannatama.

Kui Kristus oli ainult inimene, siis oli ta halb, sest oli liig suures arvamises endast, ning sihilikult viis teisi eksiteele, ja saatis külma rahuga kergemeelseid igasuguseile piinadele ja surmale (Matt. 10:16–23; Luuk. 21:2).

Mõned leiavad siin järgmise pääsetee, oletades, et Kristus olla uskunud ise seda, millest rääkis, ja et Ta sattus suurde vaimustusse oma kujutelmis. Selle väite ümberlõkkamiseks tarvis ainult tuletada meelde Kristuse kuju evangeeliumis. Alaline selgus, rahulikkus, enesevalitsemine, alandlikkus ja väärikus, mis osutub äärmiseks vastandiks unistajale.

Noormehe suhe neiuiga.

Dr. Paavo Virkkuse järele eest. A. Tiideman.

Kõne peetud Helsingi meesüliõpilaste Kristl. Ühingus.

3

Ent siis juhtub ühel päeval noormehe elus see suur ja imelik elamus: noormees arvab elutõelikkusest leidnud olevat oma, selle mõttekujutuses moodustatud lemmikkuju kehastatuna. See tuleb temale vastu elus. See võib kohata teda äkki ja ootamata; võõrana ilmutusena näib ta oma unistuste lemmikut, tundmatuna, kuid pea sõnul kirjeldamata kallina. Ent see üllatus võib saabuda teiselgi teel. Võib juhtuda niigi, et need kaks, noormees ja neiu on elanud kõrvuti pikad ajad nooruses, paljud aastad. Korruga valdab noormees mõtte: seaf see ju on, ja olin narr mina, et ei teda ennem leidnud! Ta on sellele, selle noormehe elu jauneim, tema suurim ülesleid. Noormees asetab kõik need sisemised muinaskindluse aarded, kõik oma igatsused ja unistused ja lootused sellesse leitud neidu. Sõnal öeldud: ta armub.

Armumine sünnib siis nii, et armastatu armastatavast tungib kirkana ja soojana päikeskiirena noormehe sisemasse, ja valdab teda. Millal see sünnib, on kõrvaline asi. Kui sinul noormees ei ole olnud veel selliseid kogemusi, ei või sa mõelda, et see oleks pidanud sinu elus sündima juba. Sa ei ole midagi kaotanud. Võib olla vastupidi, parem, et on veel paljastamata sinu pime sisemus. See on kasuks. Millal, milliseil aastail see juhtub, on iseasi. Ent juhtub see igas normaalses elus varem või hiljem.

Meie kaaluvamaks küsimuseks tõuseb nüüd: Mil kombel peame arvustama armumist? Kui ma ei eksi, on küsimus see, millele ootavad vastust mõned noormehed.

Minu käsitus sisaldab kaks asja.

Armumine sinus on täiesti normaalne ilmutus suguelu ärkamisest. Mida pean ütleva omalt poolt, et see on suur varjatud jõud noormehe elus. Ei pea, ega tohi mõelda, et noore sugutunded, need lootused ja unistused on vaid pimedad, rasked kiussatused, mida peaks maha suruma salajas ja häbi

Kas tõesti sarnane vaim, — mis selge kui taevas, elustav kui õhk, läbitungiv kui mõõk, terve ning vägev ja ikka endale truu, — kas tõesti sarnane imeilus vaim saab valmis sarnase sügava ja kohutava petmisega ja eksida oma kutsele. Ükski meist, kes on õppind Teda tundma evangeeliumi järele, ei hakka pidama Kristust „hullumeelseks“ inimeseks või „täiemõistusega petiseks.“ Kes Ta siis on? Tahtmatult tuleme otsusele, et kui Ta see ei ole, kelleks ta pidas ennast, pole mitte Jumala Poeg, vaid harilik inimene, siis osutub Ta inimeseks, kelles sulas ühte ääretu kõrguseni jõudnud vouruslik külg jälgi kelmusega, suurim geniaalsus — hullustusega, sügavaim vagadus — nägematu uhkusega, kuulmatu õiglustunne — häbematu pettusega, imestamisväärne psühholoogiline läbitungivus — võimatu enesearmastusega, kõrgeim kainsus — mõistliku otsustusvõimega ning suurima eksaltatsiooniga, ühesõnaga Ta oleks olnud ennekuulmatu ja näht imeloom.

Ent kui kõik, mis Ta kõneleb enda jumalikkusest, mille üle enam kõhelda ei või, on tõde, siis ühtub iga iseloomujoon ilusasse harmoneeruvasse, kõrgemasse täisusse.

tundes. Vaid vastupidi, peab ütleva otsekoheselt ja usaldatavalt, et noore sugutunded, et need imeelikud sisemised sosistamised, mis juhivad armumise, on kodused sellest armastusmaailmast, millest noormehe omagi elu on saanud alguse kord. Ka on nood kauged hääled sellest tuleviku põlvest, mil noormehest enesest peab saama alguse elu. Armumisele liitub palju sellist, mis on omane tegema helgemaks ja täielikumaks noormehe elu, kui see oleks selleta. Armumisel on omane luua valgust ja rõõmu noormehe ellu; see pakub võimakat abi eksimise vastu kõlbluses paljudele noormehile. Noormehel on sugulises elus harva usaldusväärsemat kaitset kui puhas armumine. *) Kui Helsingi ülikooli maja õnnistati talvekuu 26. p. 1871. a., kirjutas Topelius pidulauuletuse, kus laseb üliõpilasil laulda Soome neidudele:

***) Vi tänkte pa eder i ljusets strid,
När skuggarna skymde värt sinne,
En skyddande ängel stod oss bredvid,
Den var edert älskade minne.

Nii on asi. Armumine mõjutab seda, et noormees tõuseb ainu kire madalast ja himukast piirist kõrgemale ja kõlblisemale tasapinnale. See pärast nimetabki keegi nüüdisaja kirjanik armumist „uusimaks mõttekujuse vabastavaks jõuks“. Noormehe suguelu peab armumine puhastama nii, et see ärataks elu parimaid, mis on varjatud temas: rüütlikkus, tema jumalakartus, tema enesevalitsemine, tema püüded ja — enne kõiki, arvaksin, — tema töövõime. Omalt poolt ei või soovida ma teile muud, kui et pääsete kogema seda kevadist,

*) Harvendus tõlkijalt.

**) Lisatud tõlkijalt.

***) Kumavas võitluses me mõtlime teid, Ka siis, kui me mõtteid, varjud tumestasi, Kaitseingel siis valdas meid, See oli teie armastuse mälestus.

Soomes valitses õppe- ja ametiasutusis veel rootsi keel siis. — Tõlkijalt.

jaunit mehelist tõelisust, mida nimetatakse armumiseks.

Ent kui teist tundub, et noil sõnul olen vaid sütitanud kui armastamisülistuslaulu, siis sündis see, nii-öelda taktilises tähenduses, et seda mõjuvamini võiksin toonitada asja teistki poolt.

Armumisel on ka teine, ääretult kindel ja tähtis külg. Armumine on hingeline sugutunne, loomulik ja õigustatud. Kuid sedagi peab võtma kui kirge ennast, millelt ta võrsub, kindla silmaspidamise alla noormehe elus. Eelpool jõudsime selgusele, et sedagi ei või lämmatada. Kuid peab mõistma sedagi, et see kutsub noormeest arendama ning jaunistama neidki kogemusi. Armumine on suur taevalik kingitus meie elule, ent see ei ole kingitus, mis on antud vaid nautida. See on kingitus, mis toob ühes kindlamalt nõudvaid ülesandeid. Kui me ei ole karsked ega valvsad nois andumises, ei me ka kingitusest saa kasu. Kui jätame hooletusse nood endi ülesanded, ei me või oodata seda tõusu noormehe elus, mida see võiks pakkuda, kui noormees asetab oma armumise enese silmaspidamise ja kindla hoole alla. Nii talitades, tuleb meil armumise tõsiasjast arendada kaks tähtsat tegelikku juhtlauset.

Armumistunne, nagu üldiselt tunneme endi tundeelus, peab alistuma meie mõistuse ja tahte alla enne kõiki. Tundes hõljuda on hädaohtlik noormehele, ja see on väärtusetu temale kui noormehele, kui mõtte ja tahte kohustustöö ei pääse juhtima tundeid. Noormehel on, ja tal peabki olema, sügavaid tundeid; paljud noor-

mehed võivad liig mõistuslikult, otsekohe tarvitada oma elu sügavamaid tundeid ja võimsate tunnete liikvelepanevasid jõude. See on asja esimene külg.

Teine külg on see, et tundeelu üldiselt ja eriti see, mis on lähedas ühenduses tundeeluga, — nii on tundeseadus armumises, — peab asetama mõistuse ja tahte valve alla. Armumisel on, nagu ütlesime, suur tähendus noormehele, kui see pääseb juhtima teda töösse, tegevasse, seepärast et temast tuleks igakülgsest võimas ja terve mees. Tervendavalt mõjub armumine, kui see toob temale innukust ja tublidust selles, mis on ta kohustatud tegema lähimana. Ja mis nood ei olegi, nood noormehele lähimana kuuluvad ülesanded, kui ei kõik need, millede sooritamiseks noormees valmib ajajooksul omandama sellist kohta elus, mis annab temale õiguse, ei ainult armuda, vaid ka teostada lootusi armumises. Seda mõjutades, ja sel kombel on armumine tõstev vibu noormehe elus. Ent kui armumine vaibutab teda vaid sugulisse unistusesse, — noil suguunelmail ei tarvitse olla otse himukaina, ent siiski nad on väsitavad ja nõrgendavad temale, — siis armumine vaid viivtab mehise õilset arengut. Armumine on õnnetus noormehele, kui see teda võõrutab igapäevaseist ülesandest, kas lugemisest või mõnest muust tööst. Tunnen noormehi, kes andusid noile tundeile sel viisil, et ise otsekohe sellist end võimetuks siirduma kindlamasse töösse. Nad kurdavad, et ei saa koondada tahet, ega pidada koos mõtteid.

Punane nelk.

Rongijahi vile ja ähkides hakkas vedur, mis enda järgi tervet kiirongi vedas, pikkamisi liikuma . . .

Sulgedes kupee ust enda järgi ja korraldades ukse eespool oleva peegli ees tuule aetud lokke istus ta väsinult hoides süles suurt lillekimpu roosidest ja nelkidest, pehmele istmele.

Ohates langetas ta pea vastu seinat. Viimaks oli ta üksinda rahus segamatuna . . . Pidi ju kõik jõu enesevalitsuseks kokku võtma, et mitte neile, teda saatma tulnud tuttavaile ja sõpradele, kes veel ärasõiduks igasugu meelitustega üle püüdsid külvata, öelda, kuis see kõik ju teda on tüüdanud, ent vaikus teades, et veel vaid mõni hetk ja siis liigub rong.

Nüüd vabastudes mantlist ja kübarast ning korraldades omale ülesvõetud aset, oli ta juba päris rahustunud.

Vähemgi kahjutunne ei vullanud teda selle mõtte juures, et iga minutiga on kiirrong teda siit kodulinnast ikka kaugemale viinud ja võib-olla kunagi ei saa enam näha seda . . .

Ah, mis! Tühjad mõtted vaid, nagu pealetükivad sääsed, milleks see pessimism!? Ta ees ju hiilgav tulevik! . . .

Nüüd mõtiskelles hakkas ta õhtusi ajalehti lu-

gema; muu seas paistis talle ka ta enda nimi silma, kus oli tähendatud, et noor, andekas maalikunstnik sõidab väljamaale täienduma ja lõpuks sooviti talle seks head edu . . . Ajalehti, kui mitte midagi huvipakkuvat, kärtsitult endast eemale viisates ja õrnalt oma lilli, ainuke, mida ta vaid südamest arnastas, aknalauale pannes, keeras ta kustutades valge tule, sinise öölambi põlema, mis tegi nii mugavaks ja uniseks kõik.

Veel kord oma aroomilist lillekimpu vastu nägu surudes, asetus ta mõnusalt oma asemele.

Aeglaselt, kiirrongi rataste ühetasasel suminal, mis läbi öise pimeduse edasi vurasid, jäi ta sukuma . . . Peagi andis rahulik hingamine tunnistust endast, et ülallamaja magusasse unne on vaibunud . . .

Lähemal hetkel peatus rong ühes suuremas jaamas. Tuli reisijaid lisaks.

Ka ülaltähendatud kupeesse astus üks meesreisija. Nähes, et ülal üks daam, loor näo üle tõmmatuna, rahulikult magab ja selle unerahu oma sissetulekuga mitte segada tahtes, sammus ta mööda piki koridori edasi. Ent õnnetuseks või õnneks näisid ju kõik platsid võetud olevat ja nii ei jäänud viimasel muud üle, kui samasse kupeesse vabale platsile tagasi pöörduda.

Tasakesti oma reisukohvri ära pannes ja alla aset kohendades, uinus ta peagi, eelmisest pikast reisust väsinud olles, kohe sügavasse unne. Ja hämaralt põlev sinine öötuluke näis peagi mõlemaid rahulikult magajaid oma õrna unevõrku võtvat — kõigi nende soovide ja igatsustega . . .

Ning kiirelt, kui põlev edasitormav madu, lookles öine kiirrong mööda pimedaid maastikke, ikka kaugemale ja kaugemale tervet seda rongi täit inimesi kandes — kõigi nende teine teisest nii kontrastiliselt erinevate vaadete kui aadetega, kus siiski vaid kõigil üks salajane soov rinnus pesitses — et peaks ees tal fortuun oma õnnesarvest vaid palju lilli välja puistama! . . .

Kuid üle kõigi nende soovide, tujude ja askelduste hõljus nägematult vaid „Üks,“ — kes ei tuku ega uinu iialgi ja kes ütleb: „Inimene mõtleb, kuid Mina juhin!“ — ja õnnelik on see suurelik, kes seda mõistab tähele panna!!! — — —

Kuldne palistusäär oli sügistaevaservale ju tekkinud ja aeglaselt hääbusid ka viimased öised tumedad varjud, kui fantastilised tondikäed läheneva päikese eest . . . Pea oli hommik omas täies võimuses üle looduse valitsemas.

Rongijuht oli läbi läinud ja öelnud, et rong peatub varsti ühes suuremas, juba teisel pool kodupiiri, jaamas kauemat aega.

Ülalolev reisija ärkas. Maha tulles, pilgu oma lilledele heites, nägi ta üllatuseks, all võõrast, näoga vastu seina pöördunud, magavat.

Oma väikest tualettkohvrit kätte võttes, sammus ta ruttu silmi pesema, et varsti saabus jaamas endale hommikueinet tellida.

Peagi oli kõik korras ja tagasi saades rongijuhilt oma reisupileti, mis viimasele öhtu ära andis, sammus ta söögisaali.

Kõigiti rahuldatus tuli ta tagasi, teel värskemaid kuukirju ostes, oma kupee poole ning jällegi kihutas rong kiirelt edasi . . .

Vahepeal oli ka allolev reisija ärganud ja pärast enda kordaseadmist näis olevat nüüd rahulikult ning väikesse, mustakaanelisse kuldservadega raamatukesse süvenenud.

Viimane tõstes üles silmi raamatult kaasreisija sisse tulekul, — jäid mõlemad hämmastunud üksteist vaatama.

„Sina!“

„Sina?“ . . .

Näis, et muud ei saanudki neil esimesel hetkel üle huulte tulla, sest mõlemad valdas äkki minevik . . .

Oo, need mälestused möödunud aegadest! Kuidas ilmuvad nad sageli nii äkki, kustumatult ja kuidas valdavad nad meie hinge!!!

On vahest meil elus momente, kus tundub, et nagu saatus otse kiusaks meid ja siis küsib süda rusuvalt: mispärast, milleks seda oli vaja veel!? — Nii tõsis tahtmatult mõlemas neis ka see küsimus esile . . .

Sisseastuja, omi lilli kätte võttes, näis kohe tahtvat ära minna, kuigi ta isegi ei teadnud kuhu;

teda valdas vaid soov — ära olla siit lähedusest, selle juurest, kellele ta ju niigi südamevalu oli palju teinud ja keda ta ei võinud sallida otse mingipärast ning kellega tal igasugune huvi kõnelemiseks puudus. Ta oli enda peale pahane, et esimese tunde mõjul kohe end ära oli annud, oleks ju lihtsalt võõraks, tundmatuks võinud teha! . . .

Kuid endine, tasane mahe hääl kõlas nii südamlikult:

„Miks pahandad selle üle, et saatus meid äkki nii kokku juhtis jälle! Palun, võta istet ja andesta, kui vaid mõni sõna veel räägin sinuga“ . . .

„Ah milleks veel! Mul pole midagi, mida sulle rääkida . . . Parem vaikime; on parem“ . . .

„Palun, nii kuis soovid! Olen ju alati seda nii teinud!“ — vastas teine kurb-tõsisena . . .

Tuhat mõtet mässasid neis mõlemas, tuhat küsimust kerkisid äkki üksteise järgi . . . ent mees, kes ju elusügavusi tundis ja selle kõige-kõrgema käe alla end painutades oli ühes valuga ka suure rääkimatu rahu oma hingele leidnud, allus ka nüüd Tema tahtmisele ja mõttes vaid ohkas: „Issand, räägi Sina, mitte mina! . . . võib-olla on see viimane kord, kus selle hingega tuleb koos olla, aita, et midagi Sinust võiks talle selguda, et ta siiski mitte ei hukkuks!“ — Tema, kellele see teine nii võrratut hingepiina omal ajal oli valmistanud, suutis praegu seda veel nii puht südamlikult paluda ta eest . . . —

— Oo, jumalikum võit on andeksandmine ja seda vaid saavutab see, kes tunneb, et ka talle endale on Temalt palju andeks antud!!! . . .

Teine aga, kel hing kui mässav, põhjatu sügavuse ja varjatud üllatustega meri, mis alati oma tujude aetuna lainetas — ei suutnud isegi saada aru, mis tal tol hetkel hinges sündis . . .

Minevik! Kellel seda poleks? . . . Oo, selles polnud ju mitte tema ükski süüdi, vaid ka see teine, kes tema kõrval nüüd nii rahulikuna näib istuvat, et see teda võib vihastada . . . Sarnased on alati need usklikud! Pealt nii vagad, kuid . . .

Vaene, pimeduses rändav hing! Kel veel mõistmatud need eluvee allika salajad sooned, mis ka närbunud lille veel suudab elustada ja ju kustuva tahi uuesti jälle võib süüdata ta — sel jääb ka arusaamatuks selle hing — meri, millel Tema, ristilöödud Issand, oma jalgel kord on kõndinud ja kes oma käsi kesk seda heitlevat tormi sirutades on öelnud: „Rahu valitsegu siin!“ . . .

Nähes teise käes seda raamatut küsib ta irooniliselt: „Kas ikka veel usklik?“

„Jah! Ja jäängi selleks!“

„Muidugi, sul ju parimat lohutust pole!“

„Ei ole ka sulgi paremat lohutust kunagi, usu mind, kui vaid see elusõna raamat“ . . .

„Ah, ma ei mäletagi, kus ta mul on, mis mulle kord leeripäevaks kingiti!“

„Kurb küll; kui tahad, annan oma selle sulle mälestuseks, teades, et vaid ükski sellest raamatust sa omale õiget õnne, rahuldust võid leida!“

„Tänan, ei vaja!!!“ — — — — —

Kuid äkki, mingist ülimast jõust vallatuna, tundis ta, kuis hinges midagi imelikku sündis; tundus, nagu oleks see viimane kohtamine selle ülivama, ideaalseima meesterahvaga, kelleks ta siiski tahtmatult pidi teist nimetama; tundus aimdus — millegi eest, nagu tuleks midagi õudset veel elus ja — ju muutunud toonil lausus:

„Oled ikka veel pahane mu peale?“

„Ei, ega ole seda ka kunagi olnud!“

„Või nii? Ei suuda kunagi sind mõista! Olid ja oled iseäralik! . . . Kas mõtled vahest ka minu peale?“

„Jah, ju sageli!“

„Kuidas? Sina?“

„Jah mina; alati palun ma Sinu kui ka teiste patupimeduses eksivate surematute hingede eest, et need mitte ei hukkuks, vaid veel Tema vere läbi andeksandmise, päästmise, leiaksid.“

„Soo!?!“ . . . —

„Ja ma usun kindlasti, et kes lakkamatult südamest palub, sel ka see palve täidetakse“ . . .

„Ha, ha, ha! Ent usu, minu suhtes need eestpalved on olnud ja jäävad ka asjatuks vaevaks Sul . . . Näed isegi nüüd, et enam ei tähenda, vähemalt minu eest, paluda“ . . .

„Sugugi mitte! Vaid seda enam tahan Su eest veel paluda, kus näen, et Sa ikka veel pilkases pimeduses eksid, vaene, vaene hing!“

„Jäta ju, ma pole sugugi vaene ega õnnetul!“

„Muidugi, ma tean, Sa oled kuulsusharipunktil varsti, kõigi austatud, ent siiski pead Sa vahel iseendale tunnistama, et mõnikord kõik see Su õrna kunstnikuhinge ei suuda rahuldada . . . ja tea, et ka ükski maine ei suuda kunagi meie surematut hinge rahuldada täiesti. Ei, vaid ainult jumalasõna, milles peituvad imelikud, hinge kosutavad eluvee allikad, need“ . . . Rong peatus ja mõlemal tuli kiiresti maha minna, et istuda ümber, kumbki ise rongile, sest läksid ju mõlemal nii tunduvalt kui eluteed, nii ka praegused reisu sihid, nagu ennegi, lahku!

Vagunist väljaminekule end seades, vaatas meesterahvas veel nii südamlikult teisele otsa, käes oma väikest taskupiiblit hoides ja nüüd ei tihanud ta enam kõrgilt keelduda — vaid võttis vastu, kuigi vaid pealiskaudse tänuga.

Suures väljamaajaamas, kus sajanded igast ilmakaarest kokkutulnud inimesed palavikuliselt askeldavad, kus üks ei tunne üht ega teine teist, — näis neile mõlemale nii imelik olevat, et just siin nad ühes peavad olema.

Meesreisijal oli ärasõiduni enam aega, seepärast tuli ta ka oma reisukaaslannat teise jaama saatma, kus ju rong sõidu valmis perronil ees seisis . . .

Lahkumiseks ulatas naisterahvas oma toreda lillekimbu selle poole, — inimesele, kellest ta ei võinud ega tahtnudki kunagi aru saada, — et see sealt omale meeldiva lille mälestuseks kaasa võtaks — viimane valis vaid ühe punase nelgi, sest eelistas ta alati nelki kõigist lilledest ja nelgi-

kimbuke kaunistas alati ta üksikus poissmehekor-teris kirjutuslauda.

Tänades nelki vastu võttes suutis ta ju liikuva rongi aknast väljajaatajale veel öelda: „Palun alati Sinu eest!“ millele see naerdes pead raputades rätikut lehvitas . . . ja siis kadus rongi viim-negi vagun jaamas kurvvalt seisja silmapiirilt . . .

Ja nii lahkusid nad, — need kaks inimlast, kes kunagi nii lähedalt olid seotud ja saatuse tahtmisel nii eriskummaliselt võõraks üksteisele jäänud, igaveseks siin maa peal. — — — — —

Mõni aeg hiljem oligi ajalehes ühest maavä-risemisest kirjutatud, sealt maalt, kuhu ta reisu-seltsiline siis sõitis.

Ohates laskis ta ajalehe käest maha langeda ja palavalt voolasid kibedad pisarad tahtmatult silmist:

„Issand, kas olen siis tõesti nii suur süüdlane, et kõik mu palved jäid asjatuks, kas lasksid siiski teda hukkuda?!?!“ — — — — —

Paar nädalat hiljem leidis ta üllatuseks postilt tulnud kutselehe. Ilmudes selle järgi sai ta ühe väljamaalt saadetud pakikese.

Väriseva käsi avas ta selle kodus, aimates sü-dames, kust poolt see . . . Üks pilk ja ta mõis-tis kõik — ning tänu ja hõiskega südames las-kus nüüd ta Selle ette põlvili, keda nii kaua, kaua aastaid ärdalt oli palunud; palunud seda, mis sageli võimatu näis täitumiseks olevat ja mil-leks talle jõudu vaid ta sügav, kindel usk oli an-nud, — tänades, üleni märg tänu- ja rõõmupisa-raist, et see hing siiski pimedusest valgusele jõu-dis . . . et tema eestpalved olid võetud kuulda! . . .

Saatekirjas, mis kelleltki haigeravitsejannalt väljamaalt oli kirjutatud, seisis, et nende pääste-tute hulgas, kes selle maavärisemise tõttu said kannatada, oli ka see rusede alt väljakaevatud noor naisterahvas, kes ilma meelemärkusele tule-mata, varsti pärast haigemajja toomist, imerahu-liku näoilmega hinge heitis . . . Viimaks oli selle riietetaskust selle väikese piibli ühes pooleli kir-jutatud kirjaga leidnud, ja mille ta, olles ka usk-lik, enda kohustuseks peab seda ümbrikul seisva aadressi järgi saatma edasi . . .

Ning läbi pisarate luges nüüd ta, katastroofist muljutud, enda piibli vahel leiduvat, poolikut kirja: „Armas sõber! Ju mitu korda olen Selle kirja alanud, kuid ikka saatmata jätnud; teadmata on, kas seegi Sinuni jõuab, kuigi seda selle mõttega algan, et Selle ta tingimata ära saadan . . . Nüüd alles mõistan ma Sind täiesti ja seda süüdlase-mana leian end Sinu ees olevat. Ainuke see mõte, et Sa Tema abil olid suutnud mulle kõik andestada, lohutab mind. Sest teeksin nüüd ise samuti . . . Tollest lahkumishetkest, mil siiski nii kaljukindlalt ütlesid, et palud ikka mu eest — põletasid need sõnad alati ja jälgisid kiusates mind . . . Leidsin nii palju huvipakkuvat esimes-tel kuudel siin, olin viimati siiski ka siit mõnd

pettumust eest leidnud ja kord, kui mu hing jälle äärmiselt teda valitsevast tühjusest kõigiti oli tüdinenud — sattus mü siin olevate asjade hulgest Sinu, siis kingitud piibel kätte ning endalegi arusaamatult, leidsin end viimati selle lugemisse olevat süvenenud . . . Ja usu, see on kindlasti Sinu eestpalvete mõju, et kõik, mida loen, nii hästi aru saan ja leian just nagu minule olevat kirjutatud . . . Ja nii läks see edasi . . . Olin huvitatud; pärast aga rohkem kui huvitatud . . . Ja alles üleeile hommikul elas in ma oma hinges tõsise pattude kahetsemise läbi ja siis tundsin, kuis minulegi, see Kolgatalt voolav veri hingesse nii rääkimatu rahu tõi! . . . Ja nüüd elan nagu uues maailmas, kõik näib nii imelik uus olevat ja peasi rahu, mis mul senini päris puudus, valdab mind . . . Kuigi olen üksinda keset võõrast maad ja rahvast siin, siiski tean, Tema käsi, kes minu teid nii imelikuna on juhtinud, valvab ka praegu minu üle . . . Ja mu hing on nüüd, kui mu jalge ees (istun siin ühe mäekõrgustikul imeilusas looduskohas) lelav meri, mis päikese kiirist ülekullatuna vastu särab . . . Ei suuda kõike oma

imelikke hingetundeid väljendada, ent usun, et mõistad . . . Ja Sulle võlgnen piiritut tänu selle eest, et Tema käsusõnu pidades ka minu eest võtsid vaevaks paluda. Kirjutan, et näeksid nüüd, et ka see Su palumine polnud asjata“ . . . Seal katkestub kiri. Nähtavasti oli ta loodustormi kuulutavaid nähtusi märgates, kirja pannes kokku hakanud sealt kohalt ära tulema, kuid enne oma elamiskohani jõudes, teel selle vägevaima käe poolt, kes alati truult iga surematut hinge valvab, ära võetud sinna üles igavese õndsuse ja rahu-kodusse, kus iga hinge kodumaa!!! . . .

„Jah, Issand, Sinu teed on imelikud ja Sinu töötused kaljukindlad! . . . Surudes kogu pakikese ühes kirjaga vastu huuli, lisas ta sinna juurde oma kirjutuslaual seisvast lillekimbukestest punase nelgi — neid kui tänutäheks, meeldetuletuseks enda kirjutuslaekasse pannes, — Issanda imelikest teedest ja tahtmistest, mis meile maistele sageli nii arusaamatud näivad olevat.

Võib-olla nii mõnelgi meist on mõni punane nelk — eestpalve täitmise tunnistus omas kirjalaeakas ehk südames? N.

Tol ajal luges daam üht raamatut põrgu üle. Raamat oli kirjutatud ühest naisest. Mul olid seda kuuldes omapärased mõtted.

Mu terve sisetunne protesteeris vastu raamatu sisule. Mis, põrgu? Pole olemas sellist paika! Selge luulekujutus ja tühi muinasjutt! Ara niisugune naiste mõttetarkus. Aga seal tõusis mõte mu südames: Kuid aga naisel siiski õigus on, ja põrgu tõesti olemas on, mis siis? Jah mis siis, siis olen ma põrgulaps. Seal sain ma waate põrgu sügavusse, mille poole kõndisin kergemeelselt. See oli teine valguskiir, waade põrgusse.

Kahe aasta pärast lõppes mu teenistus. Laste kasvatamises oli saavutatud, mida sooviti. Ma pidin ära minema. Jumalagajatul olin ma õige sentimeetaalne, haletundeline. Üksna viisakalt ütlesin ma daamile: „Mul on väga kahju, et pean lahtuma teie majast . . .“ Daam vaatask mu peale täis armastust ja valu ja lausus: „Issand Stockmayer, mul on enam kahju, kui mõtlen selle peale, mis teist küll saama peab.“ Sarnast vastust ei olnud ma voodanud. Ma olin kui miskist hoohest tabatud. Ma ei võinud sõnagi rääkida. Varsti läksin oma tuppa. Ma seisin kaua aega oma woodi juures ja waatasin tardunud pilguga nurka. Nüüd ütles hääl minus: „Anna oma elu Jumalale! Tee seda nüüd, või ei tee ja seda iialgi.“ Seal võtsin ma enese elu“ — ja sealjuures kumardus wend Stockmayer ja wõttis maast kuiwanud osja, pani selle põlwe taha, murdis fatti ja kõneles edasi. „Waata, nii võtsin enese elu,“ ja kuiwanud osja eemale wistates ütles ta: „Nagu jonnakas poisike wiskasin enese elu Jumala jalge ette õeldes: „Siin on mu elu, tee taga, mis Sa tahad.“ See oli mu ümberpöörmistund. Nõnda sain ma kristlaseks.“

Mu sõber Stockmayer waitis ja ma ei leidnud ka enam sõnu. Waitjelt jätsime jumalaga. Ma tänasin

Otto Stockmayer.

Jeesuse Kristuse tunnistaja ja järelkäija.
Alfred Rothi järele Joh. Sarow.

Jumala armu, mis wägewad wõib murda, armust vastu wõtta ja uuendada, neid valmistada enese tööriistuks.“ Nii Better.

2. Uus valgus.

Ümberpöörmine Prantsuse-Schweitsis, äratas temas soov, selle maa kirikus Issandat teenida tohtida. See oli talle wõimalik, et ta prantsuse keelt täielikult mõistis. Ta astus nüüd Waadtlandi wabakirikusse, pärast seda kui ta wabaduse Württembergi kirikuteenistusest palunud ja saanud oli. Talle oli, nagu maksaks otse tema kohta Jumala kutse Abrahamile: „Mine wälja oma isamaalt ja oma sõprade sekkist ja oma isakojast ühele maale, mis ma sulle tahan näidata.“ Aastast 1862 kuni 1866 teenis ta õpetajana Lavannesi wabas koguduses. Aastal 1866 õnnistati teda Marcegisi wabakirikuteenistusesse Prantsuse-Schweitsis. Pärast seda töötas ta õnnistusrikkalt ewangelistina „Oratoire“ wabakoguduses Genfi linnas. Siin astus ta abilellu 24. jaan. 1871 Heinrichette Marie Gardoniga. 1872—1875 oli ta wabakoguduse õpetajaks Aubesonis St. Croixi lähedal. Seal sündisid ta mõlemad lapjed Samuel ja Elisabeth. Kogudus on talle tänuilikuks jäänud tema ustawa õnnistusriikka teenistuse ja agara kaastöö eest ühe uue palweaali ehitamise juures. Tal oli laialdane kogudustöö. Oma ametikäikudel rõõmustas ta fena looduse üle. Silmitses fena maastikku kõrgustikelt, millede rohilisel nõlwakul jõid weiste karjad. Imekena karjakellade helin täitis õhku armja harmooniaga. Õpetaja hinges aga walitses miski ebakõla, mis teda alla rõhus. Ta olets wõinud rahul olla oma eluga. Jumal oli talle kõik rikkalikult finkinud. Tal oli ka elaw kogudus ja ta tohtis nautida rõõmu, et kogudusliikmeil oli suur nälj ja janu jumalafõna kuulamise järele, ja nad hulgana tungisid ta jutlusi kuulama.

Uga see kõik ei rahuldanud teda. Talle näisid jumalariigi asjad nii sügawaina. Ta hinges kõlas sügawalt wapustaw sõna: „Teie peate pühad olema, sest mina olen püha, ütles Jehoowa.“ Tal oli Ünnistegija, seda teadis ta. Ümberpöörmises oli langenud esimene fiir Talle pühadusest ta teele. Ta oli midagi maitstud Jumalale äraantud elu õndsusest. Uga selle esimese kiirega Jeesuse Kristuse aust ja esimese maitsemisega tulewa maailma wäest oli talle awanenud eesmärk, mille Jumal on seadnud omaksele, inimese iseloomu terve elu ja olemise ümbermurtmine Kristuse kuju järele.

Ünnistegija ütles oma mäejutluses: „Õndsad on need, kel on nälga ja janu õiguse järele, sest nemad peawad täis saama. Õndsad on need, kes on kurwad, neid peab rõõmustatama.“ Need töötused läksid tõeks ka Stockmayeri juures. Muudugi ei tunnud ta end esmalt täis olevat, waid piinawat nälga ja janu, ei ka mingit rõõmustust, waid kurwastust, et hoolimata kõigest püüdmisest eesmärk ikka nii kaugel näis olevat. See sifimine waew piinas teda igalpool, kus ta käis ja liikus. Kusagilt ei leidnud ta enesele lohutust, isegi loodusiluduses mitte. Mõnikord kahetsetes ta loomi, kes kargasid rõõmsasti aasal ja maitseid haljast mahlast rohtu. Neil polnud ju vähemalt mingit wastutust. Meie ei pruugi siin imestada: on ju seda läbi elanud ka wana seaduse jumalamehed Jeremia, Heseekiel, Mehemia j. t.

Ka uue seaduse ajal on Jumal wiinud oma tööriistu seda teed. Meile on tutaw Lutheri wõitlus ja hingeõndsuse otsimine. Hudson Taylorist jutustatakse, et enne kui ta oli saanud kutse Hiinasse tööle minna, teda waldas wapustaw walu kolmesaja miljoni Hiina pagana pimeduse pärast niijugusel määral, et talle näis, nagu oleks talt wõetud kõik õndsuse walguis ja rõõm. Ta muutus peaaegu muumiaks. Ikka ja alati pidi ta mõtlema waelele hiinlastele. Lääbimurdmistöö jumalariigis tehakse Kristuse auilmumispäewani ainult sünnivalude all, õhkamise ja igatsusega.

Ka Stockmayer oli kutsutud läbimurdmistööle, et

walmistada selle läbi Jeesuse Kristuse kogudust Ta auilmumise päewaks. Paljud tänawad teda kord igawikus, et ta neile oli abiks kriitilisil eluhetkil nende elu uues orienteerumises waatepunkti järele: „Jumal, sinu tahtmine olgu mul üle kõige!“

Ta pidi tõstma Jumala rahwa kõlblisele tasapinnale, kus enam ei tehta pattu armu arwel, waid täidetud ollakse Waimu wäega, mis ajab pühitsust taga nõudma. Enne pidi ta aga ise murdumise sügawusse astuma, ja surmawalude all tundma õppima kaugust püha Jumala ja Tema tahtmise ja oma kõlblise seisukorra wahel.

Uga pimedada õõ järele koitis talle uus armuhommik. Jumaliku elu saamise murrangul kõlas suur loomisõna: „Saagu walguis!“ Ja walguis sai.

Waadtlandi kiriku pastorid, kellede hulka ka Stockmayer kuulus, tulid kokku sinodile, ja seal waieldi elawalt wägewate ärkamiste üle, mis sündisid Ameerikas ja Inglismaal Moody läbi. Seal sähwas ta korraga juure kindlusega: „Neid ärkamisi saame näha ka omal maal!“ Hämmastunult waatasid ametwennad talle näkku, et nii julgesti wõis seda ennustada. Kõjureisul ütles üks neist: „Mül on raamatukesed, mis kirjeldawad neid ärkamisliikumisi, need wiist huwitawad sind eriti.“ Ah-nest wõttis ta nad wastu ja luges neid suure innuga.

Warsti selle järele leidis ta oma kirjutusklaualt trükitöö, mille ümber kandis Inglise kirjamarki. Ta awas selle ja ta süda tujus kiiremini. Seal sees oli kutse „Piiblistu pühitsuse edendamise“ koosolekule, mis pidi peetama Oxfordis 29. augustist 7. septembrini 1874. Ja imelikul kombel tuli see kutse wastu ta sifimisele otsimisele ja igatsusele juba esimesis ridadeis, mida ta luges. Seal seisis: „Igal kristlikul maal on kõige armu Jumal annud paljudel oma lastele sügawa rahulolematuse tunde nende käesolewa waimlise seiskorraga ja kindla weendumuse, et tõed, mida nad usuwad, wõiwad ja peawad awaldama nende südamele ja elu wõimu, mis käib kaugelt üle sellest, mida nad tänini on läbi elanud.“

Hispaania wennad.

D. Alcofi järele D. W.

Kardetud inkwiisitor jampus oma korteri poole, mis ajas triani teises otsas, kuna munk oma endise õpilasega kadus aia kõrwalkäitu. „Teie imestate, sennor, et leiate siin dominikaanimunkade seas ka ühe frantistaanimunga. Wiibin siin küllalisenena. Pühendajin Tema Kõrguiele wäiteje luuletuse, mis älistab inkwiisitori wõrreldest teda ingel Wiitaeliga, kes peab lendawat madu, neetud ketserlust, oma jalge all. See töw awas mulle härra inkwiisitori ukse.“

„Ma ei kadesta teid selle rõõmuelu pärast, fray Sebastian,“ hüüdis Don Juan kibedalt, „tahaksin teile waid meelde tuletada oma wenda Karlost. Ta käsi läib halvemini, kui mõistan welda; waadake sinna, kes tugewas tornis ta waewleb!“

„Püha neitsi, halasta!“ karjus fray Sebastian hirmunult. „Selline tark, waga, kuulus mees; — see ei wõi olla!“ kaeblikult waatas ta ega mõistnud aidata. Wiimaks algas ta jälle: „Teda oli muudu nii ferge wõita, peaks ta tõesti olema kusa-

tusje — ekstusje sattunud, ei oleks wiist liig raske teda jälle õigele teele jaata.“

See oleks salgamine, Juan teadis seda. Ta tundis ka oma wenda, seal polnud midagi loota. Ja kas oleks Juan tahtnudki wenda teisenä näha? See trundus oli ju ta wenna ilusaim ehe!

Juan wigas. „Kas eht ei wõiks „kuldne wõti“? . . . Ka pühad isandad ei pea teda põlgama“, ütles ta. „Kolm kuld on ta ju seal, ja midagi — mitte midagi ei ja ma taht teada! Eht teie külastaksite teda fray Sebastian, ja töõksite mulle mingi sõnni? Päewal ja õõsel waldab mind hirm; mõelge, kui teda piinatatakse, teda, kes kartnud walu ja piina!“ . . . Ta sõnad kadusid talases muuksumises.

„Waevalt wõin ma seda“, rääkis fray Sebastian pead raputades. „Dominikaanimungad teewad siin kõik. Õmeti tahan ma katuda, sennor; mis suudab teie kuld, mis suudab inimjõud, peab sündima!“

Nad lahkusid; munk sügawa kummaridusega, Don Juan sügawa põlastustundega.

Mis wõis fray Sebastiani roomawalt iseloomult loota? Ta kirjutas waid meelita waid riime, kas leiab ta julgust oma endise õpilase kahts midagi welda?

Don Juanil ei olnud troosti; inimeste peale ei lootnud ta ammugi enam, lootus Jumalale oli kadunud kui suits. — — —

Don Karlos järgnes oma wangistajatele tol hirmuõõl kui unistaja. Ta wiidi umbes kümne jala suurusse ruumi wõlwitud laega, trellidega kindlastatud atna ja kahe kordse rantatud uksega; tool, õkõstest matt, ja kaks weefruusi olid toa ainuke sissejeseade. Ei olnud see talle wõõras; kõik oli kui ammu tuntud, just nii oli ta endale kõõte ette kujutanud. Mis tulema pidi, oli sündimud; iial ei pidanud ta enam wõlilisilma nägema, surm waid wõis teda wabastada.

Kaske uni wabastas ta mõtteist. Kui wiimaks päitejeriired ta äratasid, waldas hirmus tõde teda häwitawa jõuga. „Kadunud, — Jesand Jumal, halasta mu peale! Ma olen kadunud!“ karjus ta. Näüd alles teadis ta, mõistis õõeti: tema taga oli elu kõõgi rõõmude, wõõtluste ja püüetega, ta ees waid hirmus wangla, piinad, surm! Kuidas pidi ta seda kannatama!

Terve päeva mäsjas hing; õõ otta jooksis ta kui tagaetu kitsas ruumis edasi-tagasi. Palkve juri ta huulil, kui oleks talt kõiki mõtetud — kõit! Igal tuul hõimmitul mõttes ta, et ta hirmus saatus lõpeb enne, kui weereb päev; mida kauem, seda hirmumaks muutus aeg; üks oli kindel: paanisti unem seadus ei lubanud pärastist ümberlõkkamist, kord tunnistanud oli mang surmale mõistetud. — „Eiis tahan ma kohe kõit tunnistada“, töötas ta oma südames, et hirmud ja piin ei lahutaks mind mu Jeesandist ja Dnnistegijast! Do, ainult mitte arats minna, trundust murda!

Kuulis ta samme koja kiviõrandal, siis ootas ta suure igatusega, ehk külastaks teda; ent kës pidi ta peale halastama? — ta oli unustatud! Selline troostita, lootusetu ütfildus võis ta tugewaimalt mõistuse riihuda; Jumala halastus aga tühistas piinajate metjitu kanatuse.

Karloji mõlawašje mõttekeruse tun-

gis ühel päewal hele, peaaegu rõõmus hää, see laulis iseluguses murrakus:

„Mine muntade juurde, seal jooksewad nad! — Seal liiguwad hundid, — ju läinud on nad!“

Don Karlos kargas üles. See kuulbus wõidulauluna; kes aga julges siin triani sığawuses, waentaste küüsis wõidulaule lauda? Murrak oli Karlojile tuntud, kus, millal oli ta seda kuulnud? Ei olnud see talle omane puhas, kõlarikas fastiitlia feel, ei ka Sevillas tarwitataw andaluusia feel, ka mitte talurahwa murrak ta mägiljel tõdumaal. Ei, ei, ühelt waid, sellelt oli ta kuulnud neid helisid, kes kord talle õelnud: „Elumett nõrtejaile, rahu rahutuile, walguist pimedaille; — ükski hind pole liig juur selle õndsuse eest!“

Pisarad fergendasid nüüd Karloji südamet. Ei, Jeesand, kelle kätt ta seni pimedas hõidnud, polnud teda maha jätanud! Läbi patjude wanglajainte kõlas wõidulaul,

ka siin veel oli Juliaano ta troost! Küüid wõis ta jälle õõ ja pimeduse kõrwale õnnelitu walgusmaigawitu seada, ja tänu-likus rõõmus paius ta haige süda. Ta saatis wõidulaulule jumbelawa meloobikite wastufaja: „Jeesand kuuleb sind õnnetuše päewal. Jakobi Jumal on sulle warjupaigast! Abi tuleb sulle pühast paigast ja su tugewus Siionist.“

Umetnit keelas tal sellise „lärmitjemise“, olewat keelatud „santa kaaja“ rahu rikkuda!

„Santa kaaja“ — püha maja! Piikena kõlas see nimetus sellele hirmupaigale! Ja õneti wääris sünge ehitus just tol ajal seda aunime, sest märtris, kes täitid ta fonge, olid kallid Jeesandale, ta armu ojalised. Waesed õhwrid, kes nende raudsete müüride taga nutsid, palusid ja wõitlesid, on ehk siin ammugi unustatud, seal aga hiiigawad nad tähtedena, ja nende kustumatu jära ületab maiste kangelaste ja waltitejate au! —

(Särgneb.)

I. Ühendatud usklikkude noorte õpinädal,

Tallinnas 20.—26. II. 28.

Elu ilusam aeg on ka õpiaeg, kuigi ka terve elu see küll on, siiski noorusajas pannakse teadmiste raudvara paigale.

Ka usklik noorsugu vajab õpingut, veel enam kui seda maailma oma, tal tuleb kahekordselt töötada, ajaliku ja igavese elu seisukohilt wõetuna.

Ilusaks silmapilguks tänawu aasta õpingu suhtes oli ülaltähendatud õpinädal.

Tahaksin siin kohal vaid lühidalt mainida seda. Õpinädal oli korraldatud kolme ringkonna: metodisti, baptisti ja C. E. poolt nende noorile.

Muusika alal refereerisid A. Tamm — „Jooni waimliku muusika ajaloošt“ ja „Instrumentide seadlusest kooris“; G. Viinamägi — „Hingamisest ja häälest“; J. Tamverk — „Muusikaalsetest algteadmistest.“ Just muusika ala on veel, teoreetilisest kuid ka praktilisest seisukohast wõetuna, söõdis. Oleks küll hea, kui võimalduks erikursust pidada nii tähtsal alal.

K. L. Marley kandis ette huvitawad loengud „apologetikast“. Ta käsitas sissejuhatusena kolmes loengus ilmade, inimese ja elu saamise probleeme näidates, mida sel alal teadus õpetab ja kuidas asi-seis piibli seisukohalt wõetuna on.

Kaasakiskuv ja õhutav oli P. Singi ettekanded: „Isiklikust hingehoolest“. Täna wu aasta wõis ta vaid sissejuhatusena anda ja käsitada ka hingehoolet päästmise seisukohalt.

Dogmaatika, selle kurikuulsa aine käsitus oli A. Puskay kätes. Natuke konspektne ja omi piirest välja kippuv oli ettekanne alguses, ka selle tõttu kuiva wõitu — lõpp oli parem ja huvitavam.

Isiklikust pühituselust, selle tarvidusest ja tagajärgedest kõneles Joh. Peipman temale omase lihtsuse ja

südamlikkusega. Ettekanne küll lihtne, kuid kõigiti kuulamisväärt.

Tähtsale praktilisele alale wiis A. Kuum, nimelt: „Praktiline piibliuurimine ja piiblitundide pidamine.“

Kesknädala õhtul wõttis ka Soome koolinõunik mag. Salmensaari osa, kandes ette huvitawa ettekande noorsoo töö tähtsusest näidates, et aastad 10—20 kõige otsustavamad on noore elus ja nimelt hea ja kurja waliku suhtes, ja et sel ajal noor kõige wastuwõtlikum on ka ewangeeliumile. Rõõmustas ka sellest, et olles Eestis wõis ka I. noorte alliansõpinädalast osa wõtta.

T. Korjuselt oli kaks ettekannet: „Juhatamise psühholoogia“ ja „Billy Bray (Brey) elulugu“. Viimane oli lõpploeng nädalas jäädes nagu eeskuju seisma noortele, selleks et wõiksid neist ka samased rõõmsad ewangeeliumi kuulutajad tulla, nagu see mees oli.

Pühapäewa õhtu oli suurem koosolek end. Lilienthali palvelas, mis rahvast tungil täis oli. Kõnedega teenisid A. Puskay, A. Kuum, F. Männama ja P. Sink. Pärast seda oli veel „Allika“ palvelas ühine koosviibimine teega ja mõtete ning soowide avaldusega.

Jääb soow, kui elame, et tulewast aastal wõiksim samast nädalast läbi elada suurema kasuga, kui senini oli.

Lõpuks oleks veel statistilisi andmeid õpinädala kohta. Registreerisid end 142, neist olid Tallinnast 120, väljaspool Tallinnat 22. Oma kuuluvust andsid üles 139, ja nimelt oli osawõtjates

C. E.-lasi — 74, neist 20 „Allika“ ühingust, Baptisti noori — 42, E. L.-lasi — 23. Vanaduse suhtes oli kuuluvus järgmine:

14—20 a. — 59.
21—30 „ — 68.
üle 30 — 15.

R.

Kirjandusõhtu.

Kompassi palvelas 10. 3. 28.

Ilusaks wahelduseks harilikele koosolekuile oli Ev. Kristlaste ja Sinise Risti C. E. noorte poolt korraldatud kirjandusõhtu Kompassi palvelas. Hea oli koos olla ja kuulata referaate, häid deklamatsioone ja laule, kuid enam see, et lähemale saime nende mõistmises oma luuletajaile. Vähe hindame omi wendi ja õdesid, kes meid tahawad teenida kirjandusega, luulega, kunstiga; palju mõistmatust saab veel nendele osaks.

Referaatidega esinesid E. Ader: „Meie noorsoo ajakirju“, käsitades nende algust, arengut ja väljawaateid ja K. L. Marley „Meie luuletajaid“. Referaat ilmub järgmises „Noorte elus“, mispärast ei puuduta seda siin. Kolmas

A. Tiidemanni „Meie kirjanduslikke tüüpe“ jäi aja puudusel ära. Deklamatsioonidega teenisid A. Rosenstrauch, E. Saving, M. Gildeman, S. Verber, A. Tiideman, kandes loengule wastawaid luuletusi ette, mis heas väljenduses sügawa mulje jätsid.

S. Risti noorte Ühingu koor ilustas õhtut lauludega, kandes ette Tobiase „Eks teie ei tea“, kuid ka O. Lussmani kompositsioone. Mainimisväärt on ka õhtukavad, lihtsad kuid meeldiwad. Osawõtt wõrdlemisi rohke. Jääb soow veel sarnaseid õhtuid tervitada, et wõiks kirjanduse hinnang maad leida noorte, kui ka wanade keskel.

R. V.

Esimene evangeeliumi naismärter. Mõeldud aastal 20. novembril möödus 400. korda päev, millal esimest korda üks naine märtrisurma suri evangeeliumi usu eest: Wendelmut Klaas, lesk Haagi linnast madalmaalt. 6 kuud piinati teda vanglas inkvisitsiooni hirmsail valudel ja 20. novembril 1527 põletati ta tuleriidal. Viimse silmapilgu tõi ta tagasi igasuguse loobumisetepaneku ja sules silmad tuleriidal.

Mis on tänapäev võimalik — Glebitis külalõbustusel tõstsid noored ukse maja eest ja asetasi sellele ühe oma kaaslasist. Kunas üks pastorit mängis, tõstsid neli seltsilist ukse kanderaamina üles. Orkester mängis „Jeesukest ei jäta ma.“ Nii pilgati matmistalitust pühalikku. Alles teiste vahelesegamisel vaikis torm. Mängijad arvasid, et ei leia selles midagi iseäralikku, seda olevat nad juba sadegasti teinud . . .

„Auf der Warte.“

1/2 miljonit küürakaid Saksamaal. „Soziale Praxis“ kirjutab, et lastest alla 14 aasta 100.000 küürakat on. Viiekordseks tõuseb see arv, kui lisada 14—21 aastased ja neid, kes küürujäämisel on ja ravilais viibivad.

Islam. „The Missionary Review of the World“ kirjutab islami usu levinemisest järgnevalt: poolehoidjaid

Põhja-Ameerikas.	11.000
Kesk- ja Lõuna-Ameerikas.	174.351
Austraalias.	95.000
Polineesias.	15.000
Euroopas.	7.058.949
Aafrikas.	51.998.342
nende hulgas: Abessiinia.	00.00.040
Kongo.	1.764.000
Egiptus.	11.658.148
Aasias.	181.280.222

Kokku 240.562.865.

Kas paneb see mõtlema?

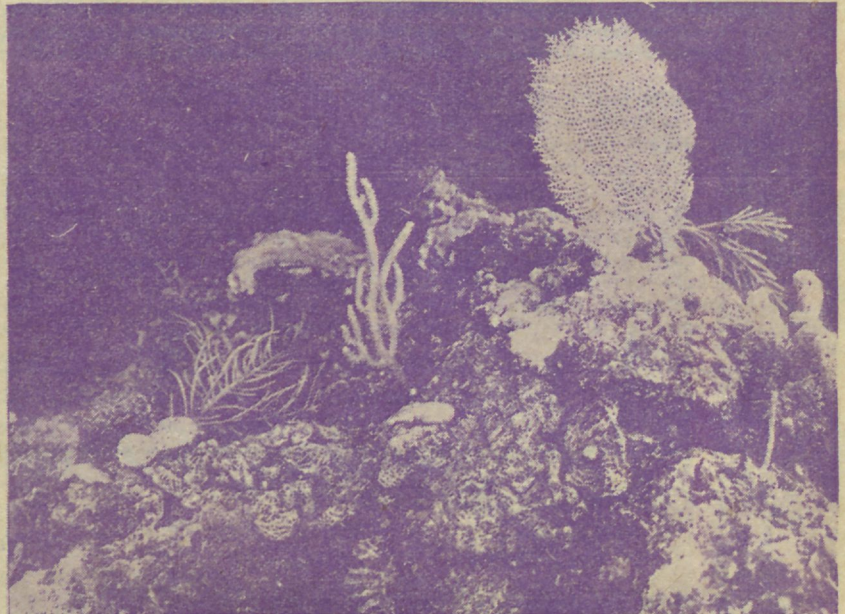
„Auf der Warte.“

170.000 idiooti Saksamaal. Kohutavad arvud, mida ilmutas Bonki kohtuarst prof. Dr. Müller-Hess joomise tagajärjena. Ta kirjutab: „Meil on Sak-

sariigis 170.000 idiooti, neist tuleb 100.000 arvata joomise tagajärjena. Meil on veel 80.000 epileptilist Saksaravilas, millest 60.000 isa joomatõve ohvrid on. Kolm suurt rahvakatku: tiisikus, suguhaigus ja alkohol haaravad kohutaval kombel rahva. Andmetel on Saksamaal 400.000 joomariit 300.000 õnnetut abielu selle tagajärjel

võimaldanud ka ülesvõtteid teha merepõhjas. Ühte sarnast „Lilleaia“ ülesvõtet kujutab pilt; kas ei kerki nähes seda tahtmatult huulile laul: Suur Jumal, kui ma näen, mis Sa kõik loonud

Nii targasti ja palja sõnaga, Ja igal loodud asjal elu annud Ja täidad kõiki hea meelega.

Elu merepõhjas.

ja 1/2 miljonit last suurimas hädas.

Kuhu me omal maakeral ei läheks, leiame ikka omasugust elu ja liikumist ning elu. Tühjas kõrves on midagi omasugust elu, igavesed jäämäed põhjas pole eluta ja ka sügavustes on ilu ning elu. Mõned uurijad on huvitatud olnud merepõhjas leiduvast maailmast ja selle uurimiseks on nad vastavad abinõud ehitanud, mis on

Siis peab mu hing Sind kiitma lauluga, Suur oled Sa, suur oled Sa!

Keegi Inglise õpetlane olla välja rehkendanud, et muinasaegadel kuni meie ajani on maakeral elanud vähemalt 46.627.843.975.075.845 inimest. Seesama õpetlane toob veel ette, et Rooma riigi suurimal õitseajal elas seal ainult 25 miljonit inimest, neist 7 miljonit Egiptuses.

Lähme Pärnu C. E. konverentsile!

Konverents algab 1. ülestõusmispühal, 8. aprillil ja kestab 3 päeva. Peateemiks on: Noorsugu meie päevil. Koosolekuruumeks on üüritud kesklinna kena „Adamsoni“ saal, kus peetakse ka 1. püha õhtune äratuskoosolek, kuna 2. pühal peetakse mainitud koosolek „Endla“ saalis. Magamise tarvis on saadud soodsas kohas algkooli ruumid, kuid tulijail tuleks kaasa võtta tekk, lina ja padi.

Tutvumiskoosviibimine on mõeldud pidada 2. pühal

pärast äratuskoosolekut Ev. Kr. Vabakog. koosolekuruumes ühes suupistetega C. E.-lasile.

Muu seas ei saa anda pärnulased üldist ülespidamist, mispärast tuleks muretseda igal ühel endal sööma eest, kuid konverentsist puudumise põhjuseks see ei tohi olla, kuna jõudu mööda püüavad nad siiski vastu tulla.

Kõiki konverentsile sõitjaid palutakse teadustada oma tulekust ö. M. Vilgats'ile, Pärnu Aia 14.

Sõnaseletusi.

aare — kallid varandus.
alirstuma — end alla andma.
argument — põhjend.
eelistama — paremaks pidama.
eksaltatsioon — kirglik tunde ja tahte tõus, pingutus, mis tihti viib ebaharilikku tegudele.
eksistents — olemasolu, olelu.
hääbuma — kaduma, otsa saama.
individuaalne — isendiline, isiklik.

innukus — vaimustus, agarus, huvitus.
jaunis — üllas, väär, suursugune.
kiinduma — kinni jääma või hakkama.
kirgas — selge, hele, särav.
kummaline — imelik, iseäralik.
konstateerima — sedastama, niitama (kinnitama, et see nii on).
kujutelm — ettekujutis.
lakkama — järele jääma, jätma.

KODUMAA TEATEID

Viru-Aruküla C. E. ühing pidas oma 4. aastapäeva palvapäeval 29. veebruaril. Enne seda oli korraldatud äratusnädal. Aastapäeva koosolekuteest oli rahva osavõtt rohke, nii et palvela ei tahtnud enam rahvast mahutada. Külalistena viibisid v. v. K. L. Marley, P. Sink, Greimann ja Viitin Tallinnast. Sõpru oli mujalt rohkesti tulnud. Isand ise õnnistagu rohke armuga ühingu uuel aastal!

Tõrvas on olnud viimasel ajal ärkamisi ev. kristlaste juures ja piibli kursuse ajal ka vennaste palvelas. Mitmed noored olla rahu leidnud Jeesuses.

Koolinõunik S. Salmensaari, Soome vabakiriku valitsuse ja misjonikooli juhataja, viibis veebruarikuus mõned päevad Tallinnas, osa võttes muu seas, ka noorte õpetlikust nädalast ja muudest koosolekuteest, küllastades ka Harku alaealiste kurjategijate koloniid, kuna tema järelevaatuse all samasugused

asutused Soomes on. Reisuueesmärgiks oli Riia lastekaitse kongressist osa võtta Soome valitsuse esindajana. Sealt jätkub reis Taanimaale.

Narva Sinise Risti „C. E.“ juunioride 1. aastapäev. Narva „C. E.“ juuniorid pühitsesid 4. märtsil oma esimest aastapäeva. Muu seas oli külalisena saabunud „C. E.“ liidu juht vend P. Sink, mõned noored Tallinnast ja Narva-Jõesuust ühes juhi vend Roots'iga. Laupäeva õhtul sinna jõudes olid veel Petaanias mõned noored koos, kes veel omi töid lõpetasid, nimelt andsid nad välja shapirograafitud albumi „Helinaid noorusest“. Narva juuniorid võtsid „Jõesuu“ noori oma korteritesse. Pärast hommikust piiblitundi oli ühine lõuna korraldatud. Sellele järgnes koosolek „Harmonie“ saalis, kus rahvast oli tungil täis. Olid kõned, koorilaulud, keelpillimängud, deklamatsioonid jne. Sealt mindi jälle

Petaaniasse, kus veel paluti, kõneldi, kus juures kutsuti üles noori eestpalvele tulla väikesse tuppa, mida ka mitmed tegid, ja päästmist leidsid. Vahepeal anti tervitusi ära. Pärast annetasid noored vend Singile, kui nende ühingu alustajale — reisupadja ühes katetega ja praegusele juhile õe Kristjanile Kristuse kaju. Õhtul oli veel noortel korraldatud teelaud. Kella 11 paigu läksid Jõesuu noored jälle jala rõõmsalt teele, kus tuli käia umbes 3 tundi. Lõpuks palves olles lahkusid viimased.

R. V.

Saksa Osadus pidas oma konverentsi 24.—26. veebr., kus viibis külalisena Lätist v. Freimann. Õnnistatud olid koosviibimised.

Vanal aastal kodumaalt lahkunud v. Karl Kaups ilmutas oma reisumuleid ajakirjas „Teekäija“ nr. 4. Kõigile sõpradele läkitab tervitusi.

Väljaandja: Eesti Usklikkude Noorte C. E. liit.

Vastutav toimetaja: V. Rakles. Toimetuse aadress: Tallinna, Iisraeli t. nr. 12—6.

8110

V. C. E. noorte waimuliku konwerentzi

kawa.

Pärnus, Ülestõusmispihade ajal.

8., 9. ja 10. aprillil 1928. a.

Kõnede üldteem: „Noorjugu meie päewil.“

I. püha 8/IV. Enne lõunat.

Palwekoosolek.

Kõned: Lõbutsew ja pettunud noorjugu.

Ärkaw ja otsiw noorjugu.

Päätetud ja mõdetud noorjugu.

Pärast lõunat.

Aratuskoosolek.

II. püha 9/IV. Enne lõunat.

Palwekoosolek, tervituste äraandmine.

Kõned: Sõnakuulmata ja langenud noorjugu.

Lõõttaw ja kannataja noorjugu.

Pühitsetud noorjugu.

Pärast lõunat.

Linna waatlus.

Aratuskoosolek.

III. püha 10/IV. Enne lõunat.

Palwekoosolek.

Kirjandus- ja misjonikoosolek.

Pärast lõunat.

Jumalagajatu-koosolek.

C. Clanmann'i Tallekiituse laulude noolid

II—X anne Kr. 4.50.

XI „ „ 1.00.

müügil Paalmani trükikojas, Tallinna, V. Karja tän. (varanduse hooldajad).

Annan laulutunde soodsail tingimustil.

Georg Viinamägi

Tallinna, Oa 2—6.

Teen iga-
juguiseid

kellasepatöid.

Tellimised palun ära anda: Tallinnas, Willardi tänaw nr. 3—10 (hoowis).

Tervitades w. G. Henny.

Usklik
hambaarst

pr. M. Sacharias.

Vastuvõtmine 11—1 ja 4—6 Vene tän. 12—6

Kõnetraat 31—31.